Ազգ
Azg armenian daily

Յունիս 4
Ուրբաթ
1993

ՈՒՍՄԿԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիւ 104 (355)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Պատահար

Նավային մեծ վթար Հյուսիսային ծովում

Երեկ հետմիջօրեին, վատ տեսանելիության պայմաններում, նավային մեծ վթար տեղի ունեցավ Հյուսիսային ծովում, Բելգիայի ափերից մոտ 20 կմ հեռու: 24 հազար տոննա նավթ տեղափոխող բրիտանական մի նավ բախվեց մի ուրիշ նավի, որ խորտակվեց: Նավթասարի վրա ծագեց մեծ հրդեհ, որի բարձրությունն անցնում է 50 մետրից: Նավաստիներից 7 հոգի զոհված է արդեն, 3 հոգի անհետ կորել են, իսկ 27 հոգի ծանր վիրավոր ուղղաթիռներով տեղափոխվել են հիվանդանոց: Նավաստիներից ոմանք զոհվել են հենց ծովում, երբ նավից նետվել են ծովում այրվող նավթի բոցերի մեջ: Բացի մարդկային կորուստներից, հսկայական է նաեւ էկոլոգիական վնասը սահմանամերձ երկրների եւ հատկապես Բելգիայի համար: ■

Ճակատ

Ղարաբաղի հարավը շարունակում է գնդակոծվել

Յունիսի լույս 3-ի գիշերը եւ երեկ առավոտյան Լեռնային Ղարաբաղի տարածաշրջաններում ռազմական լայնածավալ գործողություններ չեն ընթացել: Միայն Ֆիզուլու շրջանում տեղաբաշխված հենակետերից խոշոր տրամաչափի գնդացիրներից գնդակոծվել են Մարտունու եւ Հադրութի շրջանների հայկական պաշտպանական դիրքերը: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, վկայակոչելով ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից ստացված տեղեկությունները: Տուժածների մասին տեղեկություններ չկան: Այս անգամ եւս հայկական ուժերը ձեռնպահ են մնացել պատասխան գործողություններից:

Ըստ նույն աղբյուրների, ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, Ադրբեջանի Ջեբրայիլի, Ֆիզուլու եւ Ղուբաթլիի շրջաններում նկատվում են հակառակորդի կենդանի ուժի եւ ռազմական տեխնիկայի նոր կուտակումներ, ինչպես նաեւ կասկածելի զորաշարժեր:

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը հանգիստ է եղել նաեւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում, որտեղ ռազմական որեւէ լուրջ միջադեպ չի արձանագրվել: «Ազգ»

Թոմաս Սայմոնսը Երեւանում

Յունիսի 3-ին ՀՀ փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանն ընդունեց Հայաստանում գտնվող ԱՄՆ պետդեպարտամենտի նորանկախ պետություններին ցուցաբերվող մարդասիրական օգնության հարցերով գլխավոր պատասխանատու դեսպան Թոմաս Սայմոնսին եւ նրա գլխավորած պատվիրակությանը: Հանդիպման ընթացքում ամերիկացի դիվանագետն ասաց, որ որեւէ ինքը մասնակցել է Հայաստանին տեխնիկական օգնության ցուցաբերման հարցերով Փարիզում կայացած խորհրդատվական-խմբի նիստերին եւ մոտիկից ծանոթ է Հայաստանին ցուցաբերվող մարդասիրական եւ տեխնիկական օգնության խնդրին: Նա շեշտեց, որ Միացյալ Նահանգների կառավարությունը ողջունում է Հայաստանում իրագործվող բարեփոխումները եւ պատրաստ է օգնության ձեռք մեկնել նորանկախ երկրներին: Սակայն դրան խոչընդոտում են քաղաքական լարվածությունը եւ շրջանում ծավալվող պատերազմական գործողությունները: ■

Երթ եւ հանրահավաք Մոսկվայում հունիսի 5-ին: Մոսկվայի կառավարությունը Ազգային փրկության ճակատ ռուսաստանյան հասարակական միավորմանը թույլատրել է հունիսի 5-ին կազմակերպել եւ ժամը 12-ից երթ անցկացնել Բելոռուսական կայարանից մինչեւ Հաղթանակի հրապարակ եւ այնուհետեւ Սադովայա-Տրիումֆալնայա, Կարեռնի ռյադ, Պեստովկա եւ այլ փողոցներով եւ Լուբյանկայի հրապարակում հանրահավաք անցկացնել մինչեւ ժամը 17-ը: Ճակատի հայտարարության մեջ նշվում է, որ միջոցառումներին մասնակցելու է մինչեւ 100 հազար մարդ: Ազգային փրկության ճակատին թույլատրված է նաեւ հունիսի 5-12-ը սահմանադիր խորհրդակցության աշխատանքի օրերին Ռուսաստանի խորհուրդների տան մոտ պիկետներ կազմակերպել Կրասնոպրեսնենսկի գետափի կողմից: ԻՖ

Երեւան

Վիրջինիա Ցուդերու. «ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԸ ՄԻՇՏ ԸՄԲՌՆՈՒՄՈՎ Է ՄՈՏԵՑԵԼ ՀԱՅԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻՆ»

Այսօր Երեւանից Բաքու կմեկնի երկօրյա այցով Հայաստանում գտնվող Հունաստանի արտգործնախարարության պատվիրակությունը նախարարի տեղակալ տիկին Վիրջինիա Ցուդերուի գլխավորությամբ: Պատվիրակության կազմում են նաեւ Ռուսաստանում Հունաստանի դեսպան Կոնստանտինոս Լիբերոպուլոսը, այլ դիվանագետներ, նույն լրագրողներ: Տիկին Ցուդերուն հայ ընթերցողին հայտնի է իր հայանպաստ հայտարարություններով կապված հատկապես Հայ Դատի պաշտպանության հարցերի հետ: Արտգործնախարարի տեղակալն իր այցելության ընթացքում եղավ ՀՀ ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովում, հանդիպեց հունահայ համայնքի հետ, մասնակցեց հայ երաժշտության երեկոյին, եղավ Մատենադարանում:

Երեկ տիկին Ցուդերուին ընդունեց ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: Հանդիպումից հետո տիկին Ցուդերուն պատասխանելով լրագրողների հարցերին, նշեց, թե Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատան բացումը կօգնի երկու երկրների փոխհարաբերությունների ամրապնդմանը: Իհարկե, այն կարեւոր նշանակություն կունենա Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հարցում, քանի որ Հունաստանը բազմիցս հայտարարել է, թե այդ խնդրի լուծումը դիվանագիտական ուղին է: «Պատերազմը միայն կխորացնի վիճակը», ասաց փոխնախարարը: Թուրքիայի միջնորդության հարցում տիկին Ցուդերուն շարադրեց Հունաստանի կառավարության տեսակետը, այն, թե հակամարտությանը միջամտող ոչ մի երրորդ երկիր չպետք է գլխավոր դեր խաղա ոչ խաղաղասիրական, ոչ ռազմական կարգավորման ընթացքում: Նույն քաղաքականությունը Հունաստանը տանում է Բալկանների նկատմամբ: Ղարաբաղի խնդրի վերաբերյալ տիկին Ցուդերուն նշեց, թե ավելի ճիշտ կլինի, քանի դեռ շարունակվում են Հռոմի բանակցությունները, չմանրամասնել Հունաստանի դիրքորոշումները: «Հայտնի է, որ Հունաստանը միշտ ըմբռնումով է մոտեցել հայ ժողովրդի եւ Հայաստանի հարցերին», ասաց նա: Անդրադառնալով Բաքու եւ Թբիլիսի կատարելիք այցերին, փոխնախարարն ասաց, թե Հունաստանը ձգտում է բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատել շրջանի բոլոր հանրապետությունների հետ: 6 ամիս անց Հունաստանը կնախագահի Եվրոպական տնտեսական շուկայում եւ նպատակադրված է, որպեսզի այդ ընթացքում շրջանի երկրները համագործակցեն Եվրոպական շուկայի հետ: Այսօր տիկին Ցուդերուն կհանդիպի նաեւ առաջին փոխարտգործնախարար Ժիրայր Լիպարիտյանի, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի հետ: Ժամը 17:00-ին Հունաստանի պատվիրակությունը կմեկնի Բաքու: Հ. Ա.

Մամուլ

Եթե հայհոյում ես, ուրեմն թույլ ես

Արտասահմանյան մամուլն աշխուժորեն մեկնաբանում է Ռուսաստանի ընդդիմության ներկայացուցիչների ելույթները եւ սահմանադիր խորհրդակցության հրավիրումից առաջ ձեռնարկված մյուս գործողությունները, դրանք գնահատելով որպես թուլության դրսեւորման նշան:

«Ֆայնենշլ թայմզը» գրում է, որ բոլոր մակարդակների պատգամավորների խորհրդակցությունը «կազմակերպել էր Ռուսլան Խասբուլատովը Բ. Ելցինի սահմանադիր համաժողովին ցույց տրվող դիմադրության համակարգման նպատակով, որը հունիսի 5-ին հրավիրվելու է խորհրդարանը «շրջանցելու» եւ հիմնական օրենքի վերջնական տարբերակը ներկայացնելու համար»:

«Ա. Ռուցկոյի ելույթի կատաղի եւ չար բնույթը, գրում է «Ինդեպենդենտ»», վկայում է ավելի շատ նրա թուլության, քան ուժի մասին, եւ նպատակադրված էր այն տրամադրությունների հաղթահարմանը, որոնք ավելի ու ավելի շատ են դրսեւորվում ընդդիմության շարքերում: Ա. Ռուցկոյը եւ Ռ. Խասբուլատովը խիստ մտահոգություն են արտահայտում այն առնչությամբ, որ աշխիլյան հանրաքվեն քաղաքական հավելեկշիռը փոխեց հօգուտ նախագահ Բ. Ելցինի»:

«Դեյլի թելեգրաֆը» իր կողմից արձանագրում է. «Ռ. Խասբուլատովը նոր սահմանադրության ընդունման հարցում ինչ տարբերակներ ունի: Նա եւ Ա. Ռուցկոյը դեռ երեւույթին կփորձեն ձգձգել դրա կիրառումը, դիմելով դատական ատյաններին»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Մոսկվա

Ռուս-չիլիական եռակողմ փաստաթղթեր

Ներկա պահին Ռուսաստանը գտնվում է իր զարգացման ամենապատասխանատու սահմանագծերից մեկում, վճռվում է Ռուսաստանի ժողովուրդների ճակատագիրը երկարատեւ պատմական ժամանակահատվածի համար: Այդ մասին երեկ հայտարարեց Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը Չիլիի նախագահ Պատրիսիո Էյլվինի հետ տեղի ունեցած բանակցություններից հետո: Բ. Ելցինը նշեց, որ չիլիացիները համազգային հանրաքվեում, իսկ ռուսաստանցիները ապրիլին կայացած հանրաքվեում կատարել են իրենց վերջնական ընտրությունը, ամբողջովին հրաժարվելով բռնատիրական անցյալից հօգուտ արմատական ժողովրդավարական բարեփոխումների: Խոսելով Չիլիի հետ հարաբերությունների հեռանկարների մասին, նա ընդգծեց, որ Ռուսաստանի համար շահավետ է լայն տնտեսական համագործակցությունը այդ երկրի հետ: Բանակցությունների արդյունքում ստորագրվեցին երկու երկրների միջեւ փոխհարաբերությունների եւ համագործակցության սկզբունքների մասին հռչակագիրը եւ մի շարք այլ փաստաթղթեր: ԻՖ

Այսօր Ելցինը հանդիպում է ԱՄՆ ֆինանսների նախարարի հետ: Այսօր Կրեմլում պետք է տեղի ունենա Ռուսաստանի նախագահ Բ. Ելցինի հանդիպումը ԱՄՆ ֆինանսների նախարար Լ. Բենթսենի հետ: Այդ մասին հաղորդեցին Ռուսաստանի նախագահի մամուլի ծառայությունում: ԻՖ

ԱՊՀ

Հսկողություն երկակի նշանակության ապրանքների վրա

Ռուսաստանում ստեղծվում է երկակի նշանակության ապրանքների արտահանման ու ներմուծման վերահսկման արդյունավետ համակարգ, հինգշաբթի օրը Մոսկվայում ԱՊՀ երկրների արտահանման վերահսկման բնագավառի հարցերին նվիրված խորհրդակցությունում հայտարարեց Ռուսաստանի փոխարտգործնախարար Գրիգորի Բերդեննիկովը: Նա ասաց, որ դա Արեւմուտքի երկրների կողմից նորանկախ պետությունների հետ կատարվող առեւտրի սահմանափակումների վերացման հիմնական պայմաններից մեկն է: Ռուսաստանի արտահանման վերահսկման ներկայացուցիչը նշեց, որ երկիրն արդեն հաստատել է երկակի նշանակության ապրանքների արտահանական ցանկը, որը լիովին համապատասխանում է միջազգային չափանիշներին: Հայաստանի, Բելառուսի, Ուկրաինայի, Տաջիկստանի ներկայացուցիչները հայտնեցին, որ այդ հանրապետություններում եւս մշակվում են հատուկ նշանակության ապրանքների մատակարարումների վերահսկման համակարգեր: ԻՖ

ԱՊՀ

Դոլարը 1072 ռուբլի

Մոսկվայի միջբանկային արժութային բորսայում երեկ կայացած սակարկության ժամանակ ԱՄՆ դոլարի կուրսը կազմեց 1072 ռուբլի 1 դոլարի դիմաց: Հունիսի 1-ին կայացած նախորդ սակարկության ժամանակ 1 դոլարի դիմաց տալիս էին 1050 ռուբլի: ԻՖ

Աշխարհ

Ռուսաստանը մտահոգ Չոսիչի հեռանալուց հետո

Մոսկվան «մտահոգություն» հայտնեց «Հարավսլավիայի նախագահ Դոբրիցա Չոսիչին պաշտոնից հանկարծակի հեռացնելու եւ իրավապահ ուժերի եւ ընդդիմության միջեւ Բելգրադում տեղի ունեցած բախումների առթիվ»: Ռուսաստանի արտգործնախարարության հայտարարության մեջ նշվում է, որ Դ. Չոսիչը պաշտոնազրկվել է «ոչ լավագույն ժողովրդավարական նորմերի շրջանակներում»: Ռուսաստանի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունը գտնում է, որ «Հարավսլավիայի զուտ ներքին իրադարձությունները» վկայում են «երկրում լարվածության աճի, հակաժողովրդական միջոցների զարգացման մասին»: ԻՖ

Գրաչովը Բեռլինում կհանդիպի Լես Էսպինի հետ

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը հինգշաբթի օրը մեկնեց Գերմանիա եւ այցելեց Արեւմտյան զորախումբ: Ինչպես հայտնեցին ռազմական գերատեսչության մամուլի գրասենյակում, ուղեւորության ընթացքում Պ. Գրաչովը հանդիպում կունենա ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Լես Էսպինի հետ: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության ղեկավարությունը մոտիկ կանգնած զինվորական մասնագետների կարծիքով, ռազմական գերատեսչությունների ղեկավարները կքննարկեն մոլորակի եւ ԱՊՀ-ի «թեժ կետերի» իրադրությունը, մասնավորապես Հարավսլավիայի իրավիճակը: Կքննարկվեն նաեւ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարների հունիսի վերջերին Միացյալ Նահանգներ կատարելիք պաշտոնական այցի հետ կապված հարցեր: Բացի դրանից, ինչպես հայտնեցին մամուլի գրասենյակում, նախարարն Արեւմտյան զորախմբում կվերլուծի Գերմանիայից ռուսական զորքերի դուրսբերման հետ կապված իրավիճակը: ԻՖ

Սեւծովյան նավատորմը վարձակալության կտրվի՞ Ռուսաստանին

Ինչպես հայտնի դարձավ իրազեկ աղբյուրներից, Ուկրաինայի ղեկավարությունը որպես Սեւծովյան նավատորմի հարցի լուծման տարբերակ քննարկում է նավատորմը եւ ռազմածովային բազան Ռուսաստանին վարձակալության տալու հնարավորությունը: Այդ կարծիքի կողմնակիցների թիվն աճեց Ուկրաինայի վարչապետ Լեոնիդ Կուչմայի հունիսի 2-ի ելույթից հետո, երբ նա նշեց Սեւծովյան նավատորմի ճակատագրի միանշանակ լուծման անհնարին լինելը եւ այդ նավատորմի նշանակությունը Ռուսաստանի շահերի համար: ԻՖ

Սողի հետեւանքով մարդկային զոհեր Դաղստանում

Դաղստանի Նովոլակսկի շրջանի Նուշա գյուղի մոտակայքում սողի հետեւանքով զոհվել է առնվազն 3 մարդ: Ռուսաստանի արտակարգ իրավիճակների պետական կոմիտեում հինգշաբթի օրը ԻՖ-ին հայտնեցին, որ հունիսի 2-ին սողի հետեւանքով հողի տակ մնացած մեքենաների եւ մարդկանց թիվը մինչեւ օրս անհայտ է: ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Պատերազմ

Էնթընի Միրանդա. «ԿՌՎՈՒՄ ԵՄ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ»

Նա վարձու զինվոր չէ: Ուղիղ մեկ տարի առաջ գալով Հայաստան, Էնթընին չգիտեր էլ, որ կմնա այստեղ ու կգնա Ղարաբաղ՝ կռվելու հանուն հայ ժողովրդի արդարության: Գիտեր միայն հայերեն, երեք տարի ուսանել էր Լոս Անջելեսում՝ Մերի Ջեյն Արոյանի մոտ, այնուհետեւ դարձել Հայաստանյայց ս. Պետրոս եկեղեցու անդամ: Քսանիննամյա Էնթընին չունենալով հայ ազգի հետ որեւէ կապ (ազգությամբ խառնուրդ է՝ ունի իտալացու, մեքսիկացու, իռլանդացու, գերմանացու եւ ամերիկյան հնդկացիների արյուն), իր ապագան որոշել է կապել հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի հետ:

Ադրբեջանական ու արտասահմանյան մամուլում շատ է շահարկվում, թե Լեռնային Ղարաբաղում կռվում են վարձու զինվորներ, թե նրանք են մասնակցում ռազմավարական նշանակություն ունեցող մարտերին, նրանք են տանում հաղթանակների հիմնական բեռը: Մեր զրույցը Էնթընիի հետ ապացուցեց հակառակը:

«Ես միշտ ցանկանում էի գալ Հայաստան: Եկա եւ մնացի: Գնացի Ղարաբաղ, տեսա, թե ինչ է կատարվում եւ որոշեցի դառնալ զինվոր», ասաց Էնթընին ու ցույց տվեց իր վկայականը՝ ԼՂՀ բանակի 3-րդ գումարտակի 7-րդ վաշտի զինվոր:

— Դու պրոֆեսիոնալ զինվորական պատրաստվածություն ունե՞ս:

— Ես երբեք չեմ ծառայել ամերիկյան բանակում, միայն աշխատել եմ ԱՄՆ ռազմական օդուժի համար, որպես F-15 ռազմական ինքնաթիռի ինժեներ: Բացի զինավարժություններից, երբեւէ կռվի չեմ մասնակցել: Ես ջանում եմ իմ հայ ընկերներին փոխանցել գիտելիքներս եւ սովորել այն, ինչը չգիտեի մինչ Հայաստան գալը:

Էնթընին որպես քրիստոնյա, հռոմեական կաթոլիկ եկեղեցու անդամ, Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու անդամ, փորձում է իր քաջալերությունը բերել քրիստոնյա հայ եղբայրներին: Նա կռվում է արդարության համար, եւ հավատում է, որ ճշմարտությունն ու արդարությունն այս պատերազմում հայերի կողմն են: Հայ-ադրբեջանական պատերազմը դիտում է որպես քրիստոնեության եւ մահմեդականության միջեւ պայքար: Այդպես, Էնթընիի ասելով, երբ հայերը հրաժարվեին իրենց դավանանքից, դառնային մահմեդական, որեւէ խնդիր չէր լինի թուրքերի ու հայերի միջեւ:

— Էնթընի, դու կռվում ես կամավո՞ր, թե վարձու հիմունքներով:

— Մեր վաշտի յուրաքանչյուր զինվոր կարող է վկայել, որ ես կամավոր եմ: Ես ոչ մի աշխատավարձ չեմ խնդրում: Կռվում եմ միայն արդարության համար: Աղբյուրը Ղարաբաղի մեջ խնդիր չէ: Մեր վաշտը համերաշխ է: Ցավոք, մեր հրամանատար Անդրանիկը զոհվեց Մաղավուզ գյուղի գերեզմանատան մոտ ընթացող մարտերում:

— Հայտնի է քեզ, որ քո կարգավիճակն անգամ մեր թշնամիներն օգտագործում են մեր դեմ: Ադրբեջանցիներն ասում են, թե մեր կողմից վարձկաններ են կռվում եւ քո խոսքերը, թե դու կամավոր ես, դեռեւս ոչ մի վերջնական համոզվածություն չեն ներշնչում:

— Երբ որեւէ մարդ կասկածում է, թե ես կամավոր չեմ, կարող է գնալ Ղարաբաղի կենտրոնական շտաբ եւ ստուգել, երբեւէ ես դրամ ստացել եմ, թե ոչ: Ինչ վերաբերում է թուրքերին, ապա ես չեմ զարմանում, որ նրանք կռվում են ադրբեջանցիների կողմից: Թուրքը մնում է թուրք եւ ես որեւէ տարբերություն նրանց միջեւ չեմ տեսնում:

Պատերազմի ավարտը Էնթընի Միրանդան կապում է թուրք-ամերիկյան համաձայնության հետ: Նրա ասելով, երբ Վաշինգտոնում համաձայնվեն, ապա հայերը կապրեն խաղաղության մեջ:

— Ինչպե՞ս ես մտադիր մասնակցել Ղարաբաղի պայքարին:

— Ես արդեն ցույց եմ տվել, որ պատրաստ եմ զոհվել ճշմարտության համար:

— Կռվող զինվոր ես: Ինքդ երբեւէ մտածե՞լ ես խնդրի քաղաքական կարգավորման մասին:

— Ըստ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Ղարաբաղը որպես պետություն գոյություն չունի: Քանի դեռ ԱՄՆ-ը Ղարաբաղի անկախությունն ու ինքնիշխանությունը չի ճանաչել, թուրքերին արտոնություն է տրվում շարունակել իրենց ագրեսիան: Ես չեմ մասնակցում մեծ քաղաքականությանը, որեւէ կուսակցության անդամ չեմ: Հավատում եմ Հիսուս Քրիստոսին եւ կարեւոր է ասել, որ միապետական եմ: Իմ ցանկությունն այն է, որ բոլոր հայերը միասին լինեն: Եւ հետո, մենք պետք է մեր ապագան ապահովենք մեր կռվով, այլապես վաղը մեզ կոչնչացնեն: Մենք պետք է պաշտպանենք Ղարաբաղի հողը այնքան, մինչեւ թշնամին հոգնի եւ հրաժարվի կռվելուց: Ես ծանոթ եմ, թե ինչպես են կռվում 18-ամյա թուրք մարտիկները: Նրանք անվարժ են եւ վախկոտ: Իսկ ղարաբաղցիները քաջ են, համարձակ, որովհետեւ կռվում են իրենց երեխաների, ընտանիքների, իրենց հողի համար:

Էնթընի Միրանդան երբեմն այնպես էր խոսում, կարծես ինքը ծնվել է Ղարաբաղում: Ամերիկացի կամավորն այդ փաստը կրկին կապեց քրիստոնեության հետ, հավատացնելով, որ աստված կօգնի արդար հայ ժողովրդին, երբ անգամ ողջ աշխարհը մեր դեմ լինի: Լինելով Ղարաբաղում, նա արդեն շատ-շատերին է տարել մկրտության:

— Քո կառավարությունը տեղյա՞կ է, որ դու կռվում ես Ղարաբաղում:

— Չգիտեմ:

— Դրա համար քեզ չե՞ն կարող ճնշել կամ այլ պատժամիջոցներ կիրառել:

— Ոչ մի օրենք չկա ԱՄՆ-ում, որն ինձ արգելի կռվել հայ ազգի համար: Կա օրենք, որ ես չեմ կարող օտար զորք ընդունել, այդ դեպքում ինձ կարող են զրկել քաղաքացիությունից: Բայց ես կռվում եմ ԼՂՀ-ի համար, որին ԱՄՆ-ը չի ճանաչում որպես պետություն:

Նա հավատում է, որ ամերիկացի ժողովուրդը վերջապես ուշադրություն կդարձնի Հայաստանին, Ղարաբաղին: Որ այնպես, ինչպես քարոզվում է հարավսլավական պատերազմը եւ ստեղծվում է հասարակական կարծիք, չի մոռացվի նաեւ Ղարաբաղը: Էնթընին կոչ է անում, որպեսզի իր շատ զբաղված համերկրացիները ուշադրություն դարձնեն նաեւ Ղարաբաղի խնդիրներին: Պահանջեն ամերիկյան կառավարությունից, որպեսզի նա ճանաչի ԼՂՀ անկախությունը, ինչպես ընդունեց Էրիթրեայի անկախությունը: Իհարկե, Էնթընին ամերիկյան քաղաքականությունը կապում է աշխարհում արմատավորված մասոնական գերիշխանության հետ, բայց նաեւ հավատում է, թե ամեն մի ազգ ունի ինքնիշխանության իրավունք, որից օգտվում են նաեւ հայերը: Այդ է պատճառը, որ աստված պետք է պահի մեր հողը, ժողովրդին եւ մենք պետք է հավատանք մեր հաղթանակին:

Զրույցը վարեց
ՅԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

Մամուլ

Պատմությունը զգուշացնում է եւ թելադրում

«Ռուս-հայկական հարաբերություններ, զարգացման հեռանկարներ, տարածաշրջանային տեսանկյուններ», այս թեմայով մայիսի 27-ին Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդում անցկացվեց գիտագործնական համաժողով, որին, բացի հայ եւ ռուս գիտնականներից, մասնակցեցին նաեւ պատգամավորներ: Հայաստանի խորհրդարանը ներկայացրին Սեյրան Բաղդասարյանը, Հովհաննես Իգիթյանը եւ Արկադի Սարգսյանը:

Սեյրան Բաղդասարյանի ասելով, ռուսական քաղաքական շատ գործիչներ ոչ միայն չգիտեն հայ-ռուսական հարաբերությունների պատմությունը, այլեւ Ղարաբաղի խնդրի էությունը: Այդ իմաստով, վերը նշված համաժողովը դրական նշանակություն է ունեցել: Որոշվել է ստեղծել երկկողմ գործող մշտական խումբ, որը կընդգրկի Ռուսաստանում աշխատող հասարակական-քաղաքական դեմքերի, որոնք կզբաղվեն հայ-ռուսական հարաբերությունների ներկա փուլի զարգացմամբ: Նախատեսվում է, որ շաբաթավերջին Հայաստանի Գերագույն խորհրդի եւ Ռուսաստանի խորհրդարանի միջեւ կկնքվեն միջխորհրդարանական պայմանագրեր, իսկ ՀՀ ԳԽ-ն կքննարկի Հայաստանում ռուսական զորքի կարգավիճակի հարցը:

Գիտագործնական այդ համաժողովի աշխատանքներին հայկական պատվիրակության կազմում մասնակցեց նաեւ Հայաստանի ԳԱԱ-ի արեւելագիտության ինստիտուտի նոր պատմության բաժնի վարիչ, պատմագիտության դոկտոր Ռուբեն Սահակյանը:

Նա բարձր գնահատելով ՀՀ եւ ՌԴ Գերագույն խորհուրդների համատեղ նախաձեռնությամբ հրավիրված այդ համաժողովը, միաժամանակ նշեց, որ ռուս պատգամավորների վրա հատկապես մեծ տպավորություն են թողել մինչեւ 1917 թ. Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը եւ դրանից հետո Անդրկովկասում Ռուսաստանի վարած քաղաքականության վերաբերյալ զեկուցումները: Եւ հայ, եւ ռուս պատգամավորները ընդգծել են, թե ռուսական դիվանագիտությունը միշտ էլ մեծ նշանակություն է տվել կրոնական եւ մշակութային առումներով մոտ կանգնած ժողովուրդների հետ դաշինքի ստեղծմանը: Մի հանգամանք, որը հյուսիսի հզոր պետությանը Միջին Արեւելքի երկրներին վերահսկելու հնարավորություն է տվել: Ցավոք, ԽՍՀՄ-ը, իսկ ներկայումս ՌԴ դիվանագետները, շեղվել են այդ ուղուց, ինչն առաջին հերթին հարվածում է հենց Ռուսաստանի շահերին:

Ռուս գիտնականները մեծ տեղ են տվել նաեւ պանթուրքիզմի էության բացահայտմանը եւ նրա ներկայիս դրսեւորումներին: Նրանց կարծիքով, այդ վտանգը, որն ավելի քան առկա է, զարմանալիորեն թերագնահատվում է ՌԴ արտաքին գործերի նախարարության կողմից:

Այս առումով Ռուսաստանի հիմնական դաշնակիցը համարելով Հայաստանին, ՌԴ ազգային անվտանգության եւ ռազմավարական հետազոտությունների ինստիտուտի նախագահ պրոֆեսոր Սերգեյ Բլագովոլինը մասնավորապես ընդգծել է, որ երբ ռուս քաղաքագետները այդ խնդրում դանդաղեն, ապա Հայաստանն իր սփյուռքի միջոցով այլ ուղիներ կփնտրի:

Ըստ պարոն Սահակյանի, ՌԴ պատգամավորները խոստովանել են, որ իրենք վատ գիտեն պատմությունը, ինչը նրանց խանգարում է ավելի լավ հասկանալ ներկա իրադարձությունները:

Հայ պատմաբանի կարծիքով, այս խնդրում անելիքները բավական շատ են եւ այդ պատճառով նա կարեւորեց համաժողովում մշտական գործող երկկողմ աշխատանքային խմբի ստեղծումը եւ նրա գործունեության հետագա կազմակերպումը:

«Ազգ»

Նվիրատվություն Ազգային գրադարանին

Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանում անցկացվող «Ստրատեգիական պլանավորում» դասընթացի ունկնդիրներն ու դասախոսները հունիսի 2-ին այցելեցին Ազգային գրադարան եւ ծանոթացան նրա աշխատանքների դրվածքին, դիտեցին ուսանողության եւ գիտաշխատողների սրահները, անձեռնմխելի ֆոնդի հավաքածուն:

Ազգային գրադարանի աշխատակիցների հետ հանդիպման ժամանակ դասընթացը վարող դասախոսներից Լոս Անջելեսի հանրային գրադարանի միջազգային լեզուների բաժնի վարիչ Սիլվա Նաթալի-Մանուկյանը շուրջ 2,5 միլիոն ռուբլի նվիրաբերեց Ազգային գրադարանին՝ նպաստելու համար նրանում տարվող գիտահետազոտական աշխատանքներին, մասնավորապես «Հայ հնատիպ գրքի մատենագիտություն» (1512-1800 թթ.) գրքի երրորդ հատորի հրատարակությանը:

Կալիֆոռնիայի համալսարանի (Ռիվերսայդ) Միջին Արեւելքի պատմության դասախոս եւ գրադարանավար Արաքսի Չյուրուքյանը, որ նույնպես դասընթացը վարող հիմնական դասախոսներից է, Ազգային գրադարանին նվիրաբերեց քառորդ միլիոն ռուբլի՝ նույն նպատակներով գործածելու համար:

Ազգային գրադարանի տնօրեն Ռաֆայել Իշխանյանը բարձր գնահատելով ամերիկահայ հայրենակիցների նվիրատվությունը, որոնք հայրենիքի համար ծանր այդ օրերին սատար են լինում նրան, շնորհակալություն հայտնեց եւ հրապարակեց գրադարանի գիտական խորհրդի որոշումը Սիլվա Նաթալի-Մանուկյանին եւ Արաքսի Չյուրուքյանին «Հակոբ Մեղապարտ» մեդալ շնորհելու մասին:

Պարգեւների հանձնումից հետո ամերիկահայ հյուրերի հասցեին ջերմ խոսք ասացին Ազգային գրադարանի գիտական խորհրդի անդամ Գրիգոր Գույումջյանը, առաջին փոխտնօրեն Անահիտ Հարությունյանը, առաջատար մատենագետ Նինել Ոսկանյանը, փոխտնօրեն Ներսես Հայրապետյանը:

Հանդիպման վերջում տիկին Ս. Նաթալի-Մանուկյանը հայաստանցի մասնագետներին առաջարկեց համատեղ ջանքերով պատրաստել գրադարանային տերմինների եռալեզվյան (անգլերեն-ֆրանսերեն-հայերեն) բառարան:

Բացվեց կանաչապատման հարցերով կոնֆերանս

Հունիսի 5-ի՝ բնության պահպանության միջազգային օրվան նվիրված Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի երկրաբանության ինստիտուտում երեկ բացվեց «Քաղաքային տարածքների կանաչապատման հիմնահարցեր» գիտագործնական կոնֆերանսը, որը կազմակերպել են Երեւանի քաղաքային գործկոմը, ՀՀ ԳԱԱ էկոնոոսֆերային հետազոտությունների կենտրոնը եւ Հայաստանի կանաչների միությունը: Կոնֆերանսի ընթացքում, որը կտեւի 2 օր, կլսվեն կանաչապատման ներկա վիճակի եւ դրանց բարելավման ուղղությամբ կատարվելիք աշխատանքների եւ միջոցառումների մասին զեկուցումներ, որոնք կներկայացնեն հանրապետության տարբեր «կանաչ» հիմնարկ-կազմակերպությունների մասնագետներ:

Գ. Ն.

Ստեփանակերտ

Ընդդեմ թմրամոլության

ԼՂՀ ՊՊԿ կարգադրությամբ ԼՂՀ ՆԳՆ եւ պաշտպանության բանակի աշխատակիցները շարունակում են միջոցներ ձեռնարկել թմրամոլության եւ թմրանյութեր տարածող հանցագործ խմբերի դեմ: Վերջին ժամանակներս Ստեփանակերտում հաջող ստուգայցերից հետո կալանվել են թմրաբիզնեսով զբաղվող 16 հանցագործներ, Մարտունու շրջանում ոչնչացվել է 30 տոննայից ավելի խաշխաշի բույս եւ 468 կիլոգրամ կանեփ: Օրերս ԼՂՀ խուզարկու մարմինների աշխատակիցները ձեռնամուխ են եղել [illegible]

ՎԱՐԴԱՆ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Ստեփանակերտ

Ի գիտություն 1993-1994 ուսումնական տարվա դիմորդներին

Երեւանի «Բիոտեխնոլոգիայի եւ ֆիտոթերապիայի» բժշկական ինստիտուտը հայտարարում է 1993-1994 ուսումնական տարվա ընդունելություն բուժական գործ-ֆիտոթերապիա մասնագիտության գծով:

Ինստիտուտում պատրաստվում են կադրեր հետեւյալ մասնագիտացումներով՝ ընդհանուր ֆիտոթերապեւտ, ֆիտոթերապեւտ կարդիոլոգ, ֆիտոթերապեւտ գաստրոէնտերոլոգ, ֆիտոթերապեւտ գինեկոլոգ եւ ֆիտոթերապեւտ, ուրոլոգ-նեֆրոլոգ:

Դիմորդները փաստաթղթերը կարող են ներկայացնել հունիսի 7-ից մինչեւ օգոստոսի 15-ը, ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 10-16-ը:

Ինստիտուտի հասցեն է Երեւան, Ավան, Բաբաջանյան 38, (Երեւանի կոոպերատիվ տեխնիկումի մասնաշենք, մուտքը բակի կողմից):

Հեռախոսներ՝ 61-62-90, 61-28-10

«ԱՌԱՔՅԱԼ»
ՖԻՐՄԱՆ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է
ՁԵԶ
ՄՐԱՀ-Ա

ՖԻՐՄԱՅԻՆ ԽԱՆՈՒԹԸ, ՈՐՏԵՂԻՑ ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՁԵՌՔ ԲԵՐԵԼ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՐԿՐՆԵՐԻՑ ՆԵՐՄՈՒԾՎԱԾ ԽՈՀԱՆՈՑԱՅԻՆ ԱՄԵՆԱՏԱՐԲԵՐ ԻՐԵՐ ԵՎ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՍՑԵՆ՝ Ե. ՔՈՉԱՐԻ 3 (ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ ԱՐՁԱՆԻ ՇՐՋԱԿԱՅՔՈՒՄ)

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ ԻՄ ԿՈՆՑԵՊՑԻԱՆ

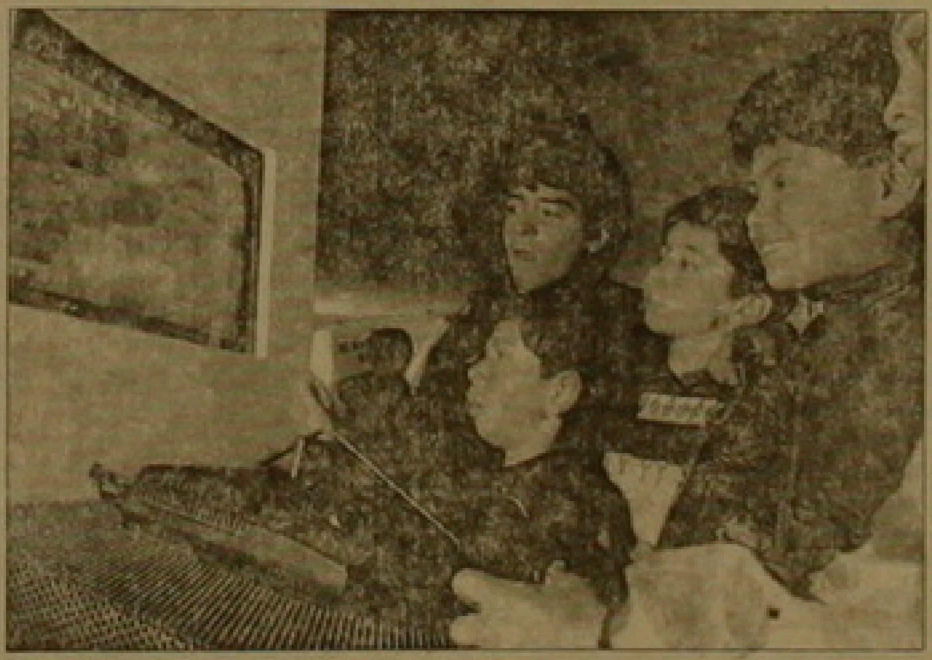

Ուսումնադաստիարակչական գործը, որպես ամեն մի կրթարանի հիմնական խնդիր, միայն այն դեպքում հնարավոր կլինի էապես բարելավել, երբ նախապես գիտենք, թե գալիք սերնդի ինչպիսի նկարագիրն է ամենացանկալին: Ասել, թե ցանկալին կրթված ու դաստիարակված սերունդ տեսնելն է, տվյալ դեպքում նշանակում է ոչինչ չասել, քանզի ամբողջ հարցը հենց կրթվածության ու դաստիարակվածության ըմբռնման մեջ է: Հաշվի առնելով, որ անհրաժեշտ բարեփոխումների ուղենիշ հանդիսացող վերոհիշյալ հասկացությունները բավականաչափ բազմիմաստ են, հարկ եմ համարում շարադրել դրանց իմ ըմբռնումները:

Կրթությունը միայն գիտելիքների ուսը (թող որ պատշաճելի) գումար չէ, այլ ամենից առաջ մտածողության և աշխատանքի բարձր կուլտուրա:

Ասել է, թե կրթությունը գիտելիք է շարժման մեջ, երևույթների բազմազանությունում ուղեցույց գտնելու, խառնակ փաստերն ընդհանրացնելու և վերլուծելու կարողություն: Կրթված մարդը զգալի չափով հաղթահարել է հեղինակությունների անխախտելիության ու սեփական անձի չնչինության կործանարար նախապաշարմունքը: Մյուս կողմից, որպես աշխատանքի կուլտուրայի անկապտելի մաս, կրթությունը ենթադրում է նպատակասլաց ուսուցմամբ մարդու հոգուն պատվաստված որոշ կամային հատկանիշներ, այն է՝ ներանձնյա աշխատասիրություն, ինքնակատարելագործման մշտարթուն կիրք, կոնկրետ խնդիրներով իրեն սահմանափակելու կարողություն և հանապազօրյա անխափան ռեժիմային աշխատակարգ:

Կրթվածության այս ըմբռնման լույսի տակ էլ ուրվագծորեն կոնկրետանում է դպրոցի հիմնական խնդիրը:

Դպրոցի հիմնական խնդիրը աշակերտին մտածել ու աշխատել սովորեցնելն է: Սա նշանակում է ամենից առաջ հաղթահարել ուսուցման ինֆորմատիվ բնույթը, առարկան մատուցել այնպես, որ ընկալողի մոտ միշտ առկա լինի կասկածի խայծը, խթանվի մտքի արարչական աշխատանքը, ձևավորվեն կայուն գիտելիքներ, հմտություններ ու կարողություններ և քայլ առ քայլ ուսանողի մեջ ամրապնդվի հավատն իր հոգևոր ուժերի հանդեպ: Մյուս կողմից, ոչ մի, ինչ թե շատ նկատելի հոգևոր արժեք մարդ չի կարող ստեղծել, եթե սովոր չէ ամենօրյա ծանրաբեռնված ռեժիմային աշխատանքի: Նման հատկանիշները մարդու մեջ ձևավորվում են աստիճանաբար, խելամտորեն կազմակերպված պարտադիր աշխատանքային գործընթացում: Չպետք է այխաբաղ անել այս պարագան, այն անխոչընդոտ հոգևոր առաջընթացի առավել զորեղ պայման է, քան ամենից գովված բնածին խելքը, քանզի առանց առաջինի վերջինիս կյանքը կարճ է: «Չկա ավելի կարևոր բան, ասում է Կանտը, քան երեխային աշխատել սովորեցնելը: Մարդը միակ կենդանին է, որ պիտի աշխատի և իսկական հանգիստ նրա համար պետք է լինի հանգիստը աշխատանքից հետո»:

Այսօրվա հանրակրթական դպրոցը չի ընդունում իր համար վերոհիշյալ խնդրի գերակայությունը, ավելին, պետք է խոստովանել, նույնիսկ չունի իր կոչումի հստակ գիտակցությունը: Այստեղ գիտելիքները որպես համապարփակ ու անհերք ճշմարտություններ ուղղակի աշակերտի ուղեղն են լցվում՝ կասկածի ու երևակայության դռները ամուր փակելով: Գնահատվում է սոսկ կաշկանդված ինֆորմացիան, մնացած բաներում աշակերտն «ազատ» է, ինչպես ուզում է, թող մտածի, ինչպես կարող է, թող աշխատի:

Արդ, որտե՞ղ է չարի արմատը, ինչպե՞ս բարեփոխել կրթական համակարգը, որի գլխավոր օղակը հանրակրթական դպրոցն է:

Չարի արմատն ուսուցման առկա խմբային ձևի մեջ է և դասագրքերի կառուցվածքում:

Նախ առաջինի մասին: Յուրաքանչյուր երեխա, հիրավի, ուրույն աշխարհ է, իր գենետիկական զարգացման յուրահատուկ ծրագրով, իր իմացական կարողություններով ու փաստական գիտելիքներով, իր խառնվածքով ու ընտանեկան դաստիարակությամբ, իր հակումներով և վերջապես ֆիզիկական հատկանիշներով: 20 միանգամայն պատահականորեն ընտրված երեխաներ հավաքվում են մի դասարանում:- Դասավանդման ի՞նչ եղանակ պետք է ընտրի խեղճ ուսուցիչը, որպեսզի 40 րոպեում կարողանա գոհացնել կողք-կողքի նստած ապագա հանճարին ու տարիների ընթացքում հազիվ սեփական ազգանունը սովորած թանձրամիտ երեխային: Ստեղծված իրավիճակը մի ելք է թելադրում, մի հանցավոր ելք, որ փաստորեն հանգում է աշակերտների հավասարեցման-համահարթեցման ֆալաֆականությանը: Ուսումնական ծրագրերը, դասագրքերը և դասավանդման մեթոդիկան կազմվում են միջին կարողություններով ենթադրյալ աշակերտի համար: Եվ քանի որ վերջինս կոնկրետ անձ չէ, այլ ստացվել է աշակերտների հոգևոր կարողությունների միջինացումից, համահարթեցման այս գործընթացը հատկապես շեշտափում է միջին կատեգորիային չպատկանող աշակերտների շահերը, օժտված երեխաներին դատապարտելով մշտական անբավարարվածության հոգեվիճակի, իսկ թանձրամիտներին՝ մշտական գերծանրաբեռնվածության: Մյուս կողմից, իր խոսքն ուղղելով ամբողջ դասարանին միաժամանակ և ոչ մեկին անհատապես, ուսուցիչը զրկում է աշակերտին նոր թեմայով ակտիվ ստեղծագործական յուրացմանը մասնակցելու հնարավորությունից, դատապարտում նրան պասիվ հանդիսատեսի վիճակի:

Ուսման այս միօրինակությունը ունի նաև իր դաստիարակչական բացասական կողմը. ջնջելով տարբերությունները աշակերտների միջև և դրանով սրելով հոտային բնազդները, այն խարխլում է անձի ձևավորման բնական ընթացքը, արգելակում ինքնագիտակցության զարգացումը:

Խմբային ուսուցումը թերևս արդարացներ իրեն, եթե աշակերտների հոգևոր կարողությունները միջինում հավասար լինեին: Այստեղից էլ պարզ է դառնում, թե ինչ ուղղությամբ պետք է ընթանա դպրոցի բարեփոխման գործը: Որպես համընդհանուր ստանդարտիզական ուղղություն, խմբային ուսուցումը պետք է իր տեղը զիջի ուսուցման անհատականացված ձևերին: Այդ ճանապարհին առաջին քայլ կարող է լինել անցումը շերտավորված ուսուցման: Երկրորդ դասարանից արդեն հարկավոր է աշակերտներին տարաբաժանել ըստ զարգացման ընդհանուր մակարդակի, իսկ ավագ դպրոցում նաև ըստ հակումների: Համապատասխան ուսումնական ծրագրերն ու պլանները կրթօջախը կազմում է, ելնելով տվյալ խմբի աշակերտների իրական ուսումնական հնարավորություններից:

Շերտավորված ուսուցման անհրաժեշտությունը, մեր կարծիքով, խիստ կարևորվում է մի հոգեբանական փաստով ևս: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս (Պիաժե), որ մարդու իմացական զարգացումն ընթանում է աստիճաններով, ընդսմին զարգացման գործընթացում թռիչք որևէ աստիճանի վրայով հնարավոր չէ: Երբ ինչ-ինչ պատճառով մարդը որևէ աստիճան բաց է թողնում, նրա վերընթաց շարժումը զգալիորեն դանդաղում է: Հետագա հաջող ընթացքի համար հարկ է, որ նա ետ վերադառնա ու բաց թողած աստիճանից կրկին շարունակի իմացական զարգացման իր ճանապարհը: Երբ ասվածն իսկապես ճշմարիտ է, ապա ակնհայտ է, որ միայն ուղղագիծ առաջընթաց շարժում ենթադրող խմբային ուսուցման ընթացքից այս կամ այն պատճառով ետ մնացած աշակերտին բաց թողածը լրացնելու ոչ մի հնարավորություն չի թողնում: Արդյունքում ընդհանուր միջակության և սակավօժտության աճող մթնոլորտ: Սա հաստատում է դպրոցի փորձը: Տոկոսային հարաբերությամբ ավագ դպրոցում թանձրամիտ աշակերտներն ավելի շատ են, քան միջին դպրոցում և իր հերթին այստեղ էլ ավելի շատ են, քան տարրական դպրոցում: Մինչդեռ հակառակը պետք է սպասվեր: Փրկելու փոխարեն դպրոցը փաստորեն մի մասին էլ ինքն է կործանում: Շերտավորված ուսուցման պայմաններում, երբ ստեղծված է խմբից-խումբ աշակերտների տեղափոխման ճկուն մեխանիզմ, այս խնդիրը հեշտությամբ լուծելի է:

Այժմ դասագրքերի մասին: Աչքի անցկացնելով բնագիտական առկա դասագրքերը, մարդ գլխապտույտ է զգում թեմաների բազմազանությունից ու առատությունից և սկսում է զարմանալ, որ երեխաները տեղեկատվական գրոհի այս պայմաններում դեռ կատարյալ բթամտության չեն հասել: Տեղեկատվությունն է դասագրքերի տվածը, մի բան, որ ամենից քիչ է անհրաժեշտ աշակերտին: Մարդու բնությանն անհարիր է իրականությունն ընկալել որպես բացարձակ ճշմարտությունների հավաքածու: Նոր ձևավորվող մարդուն հաղորդելով բնության մասին գիտելիքներ, մենք մի նպատակ ենք հետապնդում. սպասում ենք, որ նա յուրացնելով տվածը, առաջ տանի տվյալ գիտությունը, մի քար էլ ինքը դնի եղածի վրա: Որեմն միանգամայն պարզ է, որ յուրաքանչյուր նոր գաղափար, եթե ընկալողի մոտ կասկած չի հարուցում, առողջ կասկած իր բացարձակ ճշմարտության հանդեպ, կորած գաղափար է, քանզի չի հարստացրել մարդուն նոր ինչուներով, չի բորբոքել նրա ստեղծագործական երևակայությունը: Որեմն դասագրքում տվյալ գիտությունը պետք է աշակերտին ներկայանա իր ողջ «մերկությամբ», նախ հստակ շարադրված իր հիմնարար հասկացություններով ու կանխադրույթներով, այնուհետև առավել կարևոր հետևանքներով, գործնական հաստատումներով, կիրառության սահմաններով, ներքին հակասություններով և, վերջապես, դժվարությունները հաղթահարելու հնարավոր ուղիների մատնանշումով: Խնդրագրքերը ևս պետք է միևնույն նպատակին ծառայեն, փոխանակ մոնոտոն խնդիրներով աշակերտին վարժեցնելու այս կամ այն բանաձևից օգտվելու կամ օրենքը գործնականում կիրառելու տեխնիկային, ներառեն նրան գիտության շենքի կառուցման ստեղծագործական աշխատանքի մեջ: Այնպես որ, գիտության տվյալ ճյուղի ուսանումից հետո աշակերտը պետք է իր գիտակցության մեջ մի չլուծված կամ կիսատ թողնված համընդգրկուն խնդրի պատկերն ունենա: Այս դեպքում միայն մարդը տվյալ գիտությամբ զբաղվելու, նրա կիսակատար շենքը վերակառուցելու կամ ավարտելու հոգեբանական պահանջ կունենա:

Այս տեսանկյունով գնահատելով բնագիտության դասագրքերը, կարելի է նկատել, որ դրանք բոլորն էլ, առանց բացառության, հավասարապես անօգտակար են, հավասարապես վնասակար:

Բեռնաթափել դասագրքերը ավելորդ տեղեկություններից, թողնել միայն տվյալ տեսության հիմնարար հասկացություններն ու գաղափարները, առավել կարևոր հետևանքներն ու փորձնական հաստատումները, տեսությունը շարադրել իր ամբողջականության մեջ որպես ավարտին չհասցված խոշոր խնդիր, իր իրավասության սահմանների բազմակողմանի ընդգծումներով: Ահա դասագրքերի բարեփոխման գլխավոր ուղին:

Ավարտելուց առաջ ևս մի քանի դիտողություններ: Կրթական համակարգի կատարելագործումը պետք է ընթանա ուսուցման կազմակերպման գործընթացում ուսուցչի կենտրոնական դերի նվազեցման և, համապատասխանաբար, աշակերտների ստեղծագործական աշխատանքի դերի ակտիվացման ճանապարհով: Ուսման ընթացքում աշակերտները պետք է նախապատրաստվեն և ընտելանան ինքնուրույն մտածական գործունեության և ուսուցչի օգնությամբ հաղթահարեն դժվարությունները: Պետք է փոխել աշակերտի հոգեբանական վերաբերմունքն առարկայի նկատմամբ, սովորել ոչ թե ուսուցչին պատասխանելու, 5 ստանալու նեղսրտական ձգտումով, այլ սովորել իմանալու, սովորել այլոց սովորեցնելու համար: Հրաժարվել ամեն տեսակ պարտադրանքի ձևերից՝ պարտադիր ուսուցում, պարտադիր հաճախում և այլն: Փոխարենն աչքի առաջ ունենալ մի միանգամայն կոնկրետ խնդիր. մշակել մարդու մեջ ննջած հարցասիրությունն արթնացնելու և զարգացնելու եղանակներ: Սրանք են, իմ կարծիքով, յուրաքանչյուր կրթարանի հիմնական խնդիրները, խնդիրներ, որոնք լուծելով նրանք ծառայում են մի գերխնդրի՝ մարդուն մտածել, աշխատել սովորեցնելուն:

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՅԱՆ
Երևանի թիվ 117 դպրոցի փոխտնօրեն, ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածու

Վերջերս մոսկովյան միլիցիոներները հայտնաբերել են, որ արցունքաբեր և նյարդակաթվածահար ազդեցությամբ գազային բալոնները բացարձակապես անարդյունավետ են: Վտանգավորության պատճառով գազն արագորեն «թթվում է» և դառնում անվնաս: Միակ ելքը մինչ օգտագործելը բալոնիկը սառեցնելն է: Սակայն սառեցված բալոնիկը մարմնի վրա կարելի է կրել ոչ ավել, քան երկու ժամ:

ԱՄՆ առևտրի նախարար Բրաունի խոսքերով, ամերիկյան գործարար շրջանները պատրաստ են Ռուսաստանին ուղղել 4 մլրդ դոլլար ինվեստիցիա: Մինչ այժմ ամերիկյան ընկերությունները Ռուսաստան են ուղարկել միայն 400 մլն դոլլար, որն զգալիորեն ցածր է այն կապիտալ ներդրումներից, որոնք ուղարկվել են որոշ ոչ մեծ երկրներ, ինչպես, օրինակ, Հունգարիա:

Միլիոնավոր կեղծ բարձրորակ հարյուրդոլլարանոց թղթադրամներ են պատրաստվում Մերձավոր Արևելքում: Այդ նոտները փոխադրվում են Եվրոպա, թմրանյութերի վաճառքի ցանցի և ահաբեկչական կազմակերպությունների (մասնավորապես՝ իռլանդական հանրապետական բանակի) ֆինանսավորման համար, հաղորդում է BBC-ն: Կեղծ թղթադրամները, որոնք շատ դժվար է տարբերել իսկականից, առաջին անգամ հայտնաբերվեցին երկու տարի առաջ Լոնդոնում: Այդ ժամանակից ի վեր ամերիկյան գաղտնի ծառայության աշխատակիցները կեղծ հարյուրդոլլարանոց են հայտնաբերել գրեթե բոլոր եվրոպական երկրների մայրաքաղաքներում: Բրիտանական ոստիկանության կարծիքով, կեղծ դրամը տպվում է կամ Հարավային Լիբանանում, կամ Թեհրանում: Իսկ ինչպես են դրանք ընկնում Եվրոպա: Կուրդերի և Արևմուտքի փախստականների միջոցով, ովքեր կապ ունեն իսլամ արմատականների Հըզբոլլահ խմբավորման հետ: Դրամը գնում է այլ կազմակերպություններից թմրանյութերի և զենքի գնման համար կամ էլ վաճառվում նախկին ԽՍՀՄ-ում:

Ռուսաստանը չի պատրաստվում հեռանալ զենքի առևտրի միջազգային շուկայից: «Եթե երկիրը նորմալ զենք ունի, ապա կարող է այն վաճառել», սրանք ՌԴ պաշտպանական ձեռնարկությունների և արդյունաբերության կոմիտեի նախագահի Վիկտոր Գլուխիխի խոսքերն են: Նա նորմալ չի համարում այս առումով վերջին ժամանակներս Ռուսաստանի դիրքերի զիջումը: Եթե 1989 թ. նախկին ԽՍՀՄ-ն առաջատարն էր միջազգային սպառազինությունների շուկայում, և նրա բաժինը կազմում էր 38,7 տոկոս, ապա այսօր այդ ցուցանիշը նվազել է 17 տոկոսի: Այդ նույն ժամանակահատվածում ԱՄՆ-ն 30-56 տոկոսով ավելացրել է զենքի արտահանման իր բաժինը: Անցած տարի Ռուսաստանը զենքի առևտրից ստացել է մոտ 4 միլիարդ ամերիկյան դոլլար: Այդուհանդերձ, ավանդական առևտրի շուկաների կորստյան պատճառով, հատկապես Արևելյան Եվրոպայում, կորցրել է ավելի քան 7 միլիարդ: Ռուսաստանի զենքի և տեխնիկայի հիմնական պատվիրատուները հանդիսանում են Չինաստանը և Հնդկաստանը: Հեռանկարում այդ պատվիրատուների շրջանակը պիտի ընդարձակվի:

Ղազախստանում ձերբակալումների ալիք անցավ բանկային ծառայողների մեջ: Բոլորն էլ մեղադրվում են կաշառակերության և խոշոր չափի մեքենայությունների մեջ: Արդեն ձերբակալված է 40 մարդ, Թուրան բանկի վարչության նախագահի տեղակալը, որը բռնվել է հանցանքի պահին՝ 147 հազար ամերիկյան դոլլար կաշառք ստանալիս: Այդ գումարը նա ստացել է ի շնորհակալություն այն բանի, որ միլիարդի հասնող վարկ է տրամադրել «Ակբուլակ» բժշկական կենտրոնին, որը կասկածելի գործարք է իրականացրել արտերկրում, գործարք, որը զգալի շահ բերեց մասնակիցներին:

Բելառուսի ազգային դրամատունը որոշել է այլևս չվճարել այն ապրանքի համար, որն առաքվում է նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից, այլ ընդունել ապրանքներն ի հաշիվ պարտքի մարման:

Ռուսաստանում դադարեցված է մեկ ռուբլիանոց թղթադրամների թողարկումը: Դա թելադրված է այն բանով, որ մանր թղթադրամի ինքնարժեքը գերազանցել է նրա գնողունակությանը: Այս տարվա ավարտին, ըստ փորձագետների կարծիքների, ռուբլին «կթեթևանա» 4 անգամ և կդառնա ավելի էժան, քան իտալական լիրան:

ԷկոՊրես

digitised by A.R.A.R.@

Հայացք

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԱՆԿԱԽԱՑՈՒՄՆ Է ԵՐԱՇԽԻՔԸ ԱՐՑԱԽԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅԱՏԵՒՄԱՆ

Լեռնային Ղարաբաղի հարցին խաղաղ լուծման նպատակով Ռուսաստանի, Միացեալ Նահանգներու եւ Թուրքիոյ գործակցութեամբ ներկայացուած ծրագիրը, որ ծանօթ է «Երեք առաւել մէկ» անունով, քաղաքական-դիւանագիտական նոր հանգրուանի մը առջեւ կը դնէ Հայաստանն ու Արցախը։

Կասկածէ վեր է թէ ԵԱՀԽ-ի ծիրին մէջ առնուած այս քայլը հակազդեցութիւնն էր ռազմական այն յաջողութիւններուն, որ հայկական կողմը արձանագրեց Քելբաջարի առումով եւ հետագայ յառաջխաղացմով։ Քելբաջարի գրաւումը, որ կը նկատուէր ռազմագիտական-ապահովական անհրաժեշտութիւն մը, բերած էր նման՝ վերոյիշեալ շահագրգիռ երկիրներուն համար անհրաժեշտ դարձնելով նմանօրինակ նոր հաւասարակշռութեան մը ապահովումը։

Հայաստանը, իր համաձայնութիւնը (թէեւ վերապահ) յայտնելով այդ ծրագրին եւ Ադրբեջանի հետ ստորագրելով առ այդ պատրաստուած համաձայնագիրը, աշխարհին ցոյց կ՚ուզէր տալ Ղարաբաղի հարցին խաղաղ լուծման իր պատրաստակամութիւնը, միաժամանակ ջանալով ձերբազատուիլ հիւծիչ շրջափակումէն։ Չհամաձայնելու պարագային Հայաստան միջազգային դիւանագիտական գետնի վրայ պիտի մնար ամբաստանեալի աննպաստ աթոռին եւ պիտի շարունակէր տառապիլ [illegible] շրջափակումէն ու այլ կարգի արտաքին ճնշումներէ։

Լեռնային Ղարաբաղը, իրաւամբ մերժելով ընդունիլ ոչ մէկ հաստատուն երաշխիք ընձեռող «3+1» համաձայնագիրը, մասնաւորաբար կ՚ընէր հակառակութիւններ ընդդէմ անոր եւ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան Խորհուրդի թիւ 822 բանաձեւին (Ապրիլ 30), որուն գործադրութեան կը հաւանէր՝ ապացուցանելու համար թէ ինք ալ կողմնակից է իր հարցին խաղաղ լուծման։

Այսպիսով, Հայաստան-Լեռնային Ղարաբաղ յարաբերութիւնները կը թեւակոխեն նոր փուլ մը։

Դիւանագիտական ակնոցով դիտուած, Հայաստան, մէկ օրէն միւսը, կրնայ միջազգային պարտադրանքի տակ՝ ի հարկին միջոցներ ձեռք առնել Լեռնային Ղարաբաղի դէմ (փակել Լաչինի միջանցքը իր կողմէ, դադրեցնել՝ Հայաստանէն Արցախին տրամադրուող ամէն մատակարարում, եւլն.), պաշտօնապէս չվերածուելու համար համաձայնագիրը խախտող, Ադրբեջանի «ներքին հարցերուն» միջամտող կողմի։

Հարց է թէ Հայաստանի Հանրապետութեան վարիչները համաձայնագիրը ստորագրելով Հայաստանի եւ Արցախի համար նպաստաւոր դիրք մը կ՚ապահովե՞ն։ Պատասխանը տարակուսանք է՝ ի բացակայութեան հաստատուն երաշխիքներու։

(Հոս չենք ուզեր խօսքը ընել քաղաքական լուրջ սխալի մը, որ վտանգի տակ կը դնէ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի կառավարութեան յարաբերութիւնները Ռուսաստանի հետ, երբ առաջինը կը հաւանի, որ Թուրքիան ու Միացեալ Նահանգները երբեմնի սովետական տարածքի մը մէկ հարցին լուծման միջամուխ դառնան, հակառակ անոր որ Ռուսաստանի համար ան տակաւին կը նկատուի իր հովանաւորութեամբ միայն լուծելի հարց)։

Ակնկալելի էր, որ Հայաստանի Հանրապետութեան վարիչները ծանրակշիռ հետեւանքներով լի նման քայլ մը առնելէ առաջ նկատի առնէին անցեալ տարի Հելսինկիի մէջ ստորագրուած համաձայնագրին (որ Ղարաբաղը Ադրբեջանի Հանրապետութեան հողային տարածքին մաս կը նկատէր) եւ այդ կապակցութեամբ ՀՕԱԿ-ի նախաձեռնութեամբ խորհրդարանական արգելքի սահմանումին դասը, Արցախի նկատմամբ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան հիմնաքարը դարձնելով այն սկզբունքը թէ Հայաստանի Հանրապետութիւնը արցախահայութեան հաշուոյն պէտք չէ հաւանի լուծումներու, որոնք չեն ապահովեր Լեռնային Ղարաբաղի շահերը եւ չեն վայելեր անոր սահմանադիր եւ գործադիր մարմիններուն հաւանութիւնը։

Իսկ թէ այդ համաձայնագիրը կը կնքուէր արցախահայութեան հաշուոյն, աւելի քան յստակ է. մանաւանդ որ արցախահայութեան արձանագրած յաջողութիւններուն ճնշումով կը կայանար ան, եւ առանց հաստատուն երաշխիքներ ապահովելու կը վտանգէր սակարկութիւններու համար Քելբաջարով շահուած նպաստաւոր գետինը մը, որ աշխարհի այդ կարգուսարքին մէջ կը չափուի ոչ թէ դիւանագիտական պարկեշտութեամբ եւ արդարութեամբ, այլ՝ ռազմական յաջողութիւններով եւ ուժով։

Անցնող եօթ տասնամեակներու փորձը ցոյց կու տայ, թէ Ադրբեջանի Հանրապետութիւնը մնայուն կերպով անտեսած էր Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզ մը ըլլալու հանգամանքը եւ հետեւողականօրէն ոտնակոխած արցախահայութեան իրաւունքները՝ տանելով մարզի ադրբեջանականացման բացայայտ քաղաքականութիւն, որուն յարատեւումը Լեռնային Ղարաբաղը պիտի յանգեցնէր Նախիջեւանի կացութեան, ուր 1923-ին մեծամասնութիւն եղած հայ բնակչութիւնը այսօր դադրած է գոյութիւն ունենալէ իր բնօրրանին մէջ։

Մեկնելով այս իրողութենէն, ապա նաեւ նկատի ունենալով միջազգային օրէնքի տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն արցախահայութեան ինքնորոշման, Ադրբեջանի Հանրապետութենէն անջատման եւ անկախ պետականութիւն ունենալու իրաւունքը գերակշիռ կը նկատուի այդ իրաւունքները շարունակաբար անտեսած ու ոտնահարած Ադրբեջանի Հանրապետութեան ամբողջականութեան իրաւունքէն, կը գտնենք թէ հայ ժողովուրդի եւ մասնաւորապէս արցախահայութեան հիմնական շահերուն խոտոր կը համեմատի Լեռնային Ղարաբաղը իբրեւ այս կամ այն կարգի ինքնավարութեամբ օժտուած մարզ Ադրբեջանի Հանրապետութեան սահմաններուն մէջ պահող որեւէ քաղաքական լուծում, շրջանային ըլլայ ան թէ միջազգային։

Շրջանի քաղաքական եւ ռազմական զարգացումները հասած են տեղ մը, ուր արցախահայութեան շահերը՝ ֆիզիքական տարրական գոյութեան պահպանումէն մինչեւ ազգային ինքնութեան պահպանում, կ՚ապահովին միայն եւ միայն Արցախի անկախացումով եւ այդ անկախութիւնը անրագրող բանակցութիւններով ու համաձայնագրերով։

Դոկտ. ՎԱՉԷ ՂԱԶԱՐԵԱՆ
Պոսթըն

Ս. Պետերբուրգ

Հայերն ունեցան իրենց եկեղեցին եւ թերթը

Սանկտ Պետերբուրգի պատմական, հոգեւոր-մշակութային հարուստ ավանդույթներ ունեցող եւ նոր վերելք ապրող հայ համայնքի կյանքն այս տարի նշանավորվեց երկու կարեւոր իրադարձություններով։ Ս. Պետերբուրգի իշխանությունների որոշմամբ հայ համայնքին սեփականություն է վերադարձվել Նեւսկու պողոտայի վրա գտնվող Սուրբ Կատարինե նշանավոր հայկական եկեղեցին։ Ներկայումս այնտեղ ընթանում են վերանորոգման աշխատանքներ։ Եւ երկրորդ, այս տարվա մարտ ամսից սկսեց հրատարակվել Ս. Պետերբուրգի հայ եկեղեցական համայնքի «Ղավասան» ամսաթերթը՝ հայերեն եւ ռուսերեն լեզուներով։

Թերթի լույսընծայման առթիվ իրենց ուղերձներն ու բարեմաղթություններն են հղել Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Առաջինը, Ս. Պետերբուրգի եւ Լադոգայի միտրոպոլիտը, բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանը, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահի պաշտոնակատարի տեղակալ Կ. Բաբուրյանը, Էրմիտաժի տնօրեն Մ. Պիոտրովսկին, Ս. Պետերբուրգի քաղաքագլուխ Ա. Սոբչակը։ Վերջինս ուղերձում մասնավորապես ասում է. «Ուրախ եմ շնորհավորելու ձեզ, ձեր թերթի առաջին համարի լույսընծայման առթիվ։ Երկու լեզուներով հրատարակվող ազգային նոր թերթի լույս աշխարհ գալը մեր հասարակությունում տեղի ունեցող ժողովրդավարական վերափոխումների մի նոր վկայություն է։ Շատ կարեւոր է, որ հայ ժողովրդի կրած տառապանքները դաս հանդիսանան մեզ բոլորիս համար եւ նոր լիցք հաղորդեն նոր հասարակության կառուցմանը»։

Թերթի առաջին համարում զետեղված է Ս. Պետերբուրգի հոգեւոր հովիվ Եզրաս աբեղա Ներսիսյանի խոսքը եւ նրա կենսագրականը։ Հայ համայնքի գործունեության ծրագրերի եւ անելիքների մասին իր խոհերն է արտահայտել քաղաքի հայկական ընկերության նախագահ Վ. Ամատունին։

Թերթի առաջին երկու համարներում տպագրված են գիտաճանաչողական արժեք ունեցող մի շարք հոդվածներ։

Արժեքավոր է Գուրգեն Իվանյանի հոդվածը Նեւսկու վրա գտնվող Ս. Կատարինե եկեղեցու մասին։

Եկատերինա Երկրորդի թույլտվությունը ստանալուց հետո եկեղեցու եւ բնակելի շենքի կառուցումը հանձնարարվում է նշանավոր ճարտարապետ Յու. Ֆելտենին (նրա նախագծով 1779 թ. Մոսկվայում կառուցվել է հայկական եկեղեցի)։ Շինարարությունը սկսվում է 1771 թ. եւ ավարտվում 1780 թ.։ Այն օծել է Հովսեփ արքեպիսկոպոս Արղությանը։ Ի դեպ, Հ. Լազարյանը 1791 թ. Ս. Պետերբուրգի Վասիլեւյան կղզում կառուցում է մեկ հայկական եկեղեցի եւս, որի շուրջը գտնվում է հայ թեմի նստավայրը։

Թերթի երկու համարներում տպագրված են նաեւ գրական, տեղեկատվական, արխիվային, կրոնական արարողությունների մասին զանազան նյութեր։

Վերջում ներկայացնում ենք այն երախտավորներին, որոնց շնորհիվ թերթը կյանքի է կոչվել։

Հիմնադիր՝ Հայ Առաքելական եկեղեցի։ Խմբագրական կոլեգիայի անդամներ՝ Կամսար Գրիգորյան, Գուրգեն Իվանյան, Ֆլորա Առաքելյան, Ալվինա Միրզոյան, Իրինա Ռուսայեւա։ Թերթի հասցեն՝ 199048, Սանկտ Պետերբուրգ, Սմոլենկայի 29, հեռ. 350.53.01։

Գերման-թուրք սիրախաղը կամ ինչքա՞ն արժեն ֆրանսահայերը քաղաքական շուկայում

Նախանցյալ շաբաթ, մայիսի 19-ին Թուրքիա կատարած այցի ժամանակ Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլը դրվատանքով արտահայտվեց Թուրքիայի «ժողովրդավար վարչակարգի» մասին, կարծես փորձելով հարթել մեկ տարի առաջ գերմանա-թուրքական պետական հարաբերությունների հայտնի լարվածությունը, որ ծագել էր Պարսից ծոցի պատերազմի առիթով Գերմանիայից ստացած տանկերը «անպաշտպան քուրդ բնակչության դեմ» ուղղելու Թուրքիայի քայլի պատճառով։ Կանցլերը, պատասխանելով թուրք լրագրողների այն հարցին, թե ինչո՞ւ են գերմանական մամուլում հաճախ լուրեր տպագրում, իբր Թուրքիայում ոտնահարվում են մարդու իրավունքները, ասաց թե՝ «Իսկապես, երբեմն մենք շատ ենք չափազանցնում Թուրքիայի վերաբերյալ լուրերը» եւ ավելացրեց. «Թուրքիան, ահաբեկչական արարքներն արգելելու նպատակով, իրավական պետության շրջանակների եւ սահմանների մեջ, բնական իրավունք ունի դիմելու ամեն տեսակ միջոցների»։

Հիշո՞ւմ եք, ճիշտ մեկ տարի առաջ Գերմանիան ընդունում էր, որ Թուրքիայում արգելված քրդական PKK-ն ազատ գործի Գերմանիայում, որովհետեւ այն «քուրդ ժողովրդի, որի ազգային ինքնությունն ուզում են ոչնչացնել, ազգային արժեքները վերհիշեցնող կազմակերպություն» է։ Ճիշտ մեկ տարի առաջ Գերմանիայի արտգործնախարար Գենշերը Եվրահամայնքի երկրներին կոչ էր անում «դատապարտել Հելսինկիի համաձայնագրի ոգուն հակասող Թուրքիայի վարքագիծը (քուրդ բնակչության դեմ)»։

Ի՞նչ պատահեց, այսօր ի՞նչ մնաց կեցց Գերմանիային, որ իր երեկվա ասածներն է մոռանում։

Կարծում ենք սա մեծ քաղաքականություն է, այն ասպարեզը, ուր արգելքներ գրեթե չկան եւ յուրաքանչյուրը խաղում է այն գումարով, ինչ այդ պահին ձեռքի տակ կա։ Իսկ մե՞նք...

Երբ Հայաստանի հարեւան Թուրքիան այսօր Գերմանիայի նման երկրի «ջերմ վերաբերմունքին» է արժանանում, Հայաստանն իր հերթին որոշ քայլեր պիտի ձեռնարկի, միջազգային պրակտիկայում ընդունված կամ «հակահարձակմամբ», երբ դրա հնարավորությունն ունի,– այսինքն այդ պահին ինքն իրենից ինչ է ներկայացնում կամ ինչ ունի, որ կարող է գրավել շահագրգիռ կողմին,– կամ «այլընտրանքային հարձակմամբ», այսինքն՝ մեջտեղ բերելով մի այլ պետության, որ դառնալ ինչ-որ չափով կուզենար մասնակցել այդ խաղին։

Տվյալ դեպքում, երբ հիշենք, որ անցյալ տարվա մարտից մինչեւ մայիսի վերջը Գերմանիա–Թուրքիա հարաբերությունները լարված էին եւ հենց այդ օրերին, ապրիլ ամսվա վերջին, Ֆրանսիայի նախագահ Ֆրանսուա Միտերանը հանկարծակի այց կատարեց Ստամբուլ, «խցկվելով» Գերմանիայի ճանապարհի վրա, ինչո՞ւ չմտածենք, թե հենց Ֆրանսիան կարող է դառնալ «այլընտրանքային» երկիրը։ Իհարկե, երբ Հայաստանը չկարողանա ինչ-որ շատ շոշափելի շահագրգիռ այլ գործոն գտնել։

Սակայն նայենք հարցի մի այլ կողմին։ Այսօր Գերմանիայում պաշտոնապես, այսինքն օրինականորեն բնակվում են 2 մլն. թուրքահպատակ (որոնցից հազիվ թե 15 հազարը քրդահայեր են) եւ կես մլն. անօրինական ապրող թուրքեր։ Նրանցից մոտ 20 հազարը միլիոնատերեր են։ Գերմանիայում բնակվող թուրքերը տարեկան մոտ 70 մլրդ մարկի չափով մասնակցություն են ունենում գերմանական տնտեսությանը, իսկ այդ երկրի բանկերում ունեն մոտ 30 մլրդ. մարկ հնչուն դրամ։ Նրանք Գերմանիային ամեն տարի վճարում են 6 մլրդ մարկ եկամտահարկ եւ 4 մլրդ մարկ ապահովագրական գումար։ Սրանք տվյալներն են Փարիզի գերմանական դեսպանատան, Քյոլնում գործող թուրք-գերման գործարար մարդկանց ասոցիացիայի 1993 թ. առաջին եռամսյակի, Ստամբուլի գերմանա-թուրքական բարեկամության եւ մշակութային միության։

Երբ այդ ամենին ավելացնենք, որ Գերմանիան Միջին Ասիայում նոր շուկաներ հայթայթելու նպատակով հույսեր է կապում այդ շրջանում ազդեցիկ Թուրքիայի հետ, ապա պատկերը կլրանա։

Վերադառնանք դարձյալ մեզ։ Ֆրանսիայում գործող միակ հայկական դպրոցի՝ «Դպրոցասերի» հանդեսներից մեկի ժամանակ մի ոչ հայ ծնող նկատել տվեց. «Դուք, հայերդ, զարմանալի եք։ Անգամ այսպիսի կարգին դպրոցի համար հանգանակություն անելիս խնդրում եք ձեր հայրենակիցներից։ Ի՞նչ է, ձեր կրոնական առաջնորդները ցուցակներ չունե՞ն, թե ով ինչքան է վաստակում, ով ինչ եկամուտ ունի, որպեսզի խնդրելու փոխարեն պարտադրի նրանց»։

Ցավոք, մինչեւ օրս ֆրանսահայության մասին գիտենք, որ նրանք մոտավորապես 350–400 հազար են։ Ովքե՞ր են դրանցից մտավորականները, ծառայողները, պետական պաշտոնյաները կամ բանվորները, անհայտ է։ Ինչքա՞ն տուրք են վճարում կառավարությանը, դարձյալ անհայտ է։ Բանկերում ինչքա՞ն դրամ ունեն, մութ է։ Կարճ ասած, «ինչքանո՞ց ապրանք է «ֆրանսահայը» քաղաքականության շուկայում, դեռեւս գին դրված չէ։ Մեր մեղքով։ Մենք ինքներս մեզ չենք արժեւորում։

Երբ սփյուռքը չկարողանանք դարձնել Հայաստանի ձեռքի ծանրակշիռ խաղաքարերից մեկը, դատապարտված ենք միջազգային խաղերում դնել սոսկ խամաճիկի գլխարկը։ Սրա համար պատասխանատու է ամեն սփյուռքահայ, որ կմերժի իր սոցիալական վիճակը ներկայացնել Հայաստանին։

ՌԱՖՖԻ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Հայտարարություն

Ս/թ հունիսի 6-ին, ժամը 15.00-ին Ռուս արվեստի թանգարանում (Իսահակյան 38), Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հովանավորությամբ տեղի կունենա Շիրակի գոտու Թեքեյան մշակութային միության Գյումրիի «ԱԹԻԼ» պատկերասրահի գեղանկարչական ցուցահանդեսի բացումը։

Դատված միասեռամոլների գործերը կվերանայվեն

ՌԴՖՍՀ քրեական օրենսգրքի միասեռամոլության համար պատիժ նախատեսող հոդվածի վերացումը չի նշանակում, թե դրա համար դատված եւ պատիժ կրող բոլոր անձինք անհապաղ ազատ են արձակվելու։ Այդ մասին ԻՏ-ին հայտնեցին Ռուսաստանի գլխավոր դատախազությունում, մեկնաբանելով ՌԴՖՍՀ քրեական օրենսգրքի 121-րդ հոդվածի առաջին մասի վերացման վերաբերյալ վերջերս երկրի նախագահի եւ Գերագույն խորհրդի ընդունած որոշումը։ Ինչպես պարզաբանեցին գլխավոր դատախազությունում, յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում ազատման հարցը կլուծվի անհատապես։ Գործերի քննության արդյունքների համաձայն կլուծվի Ռուսաստանի Գերագույն դատարանի նախագահությանը բողոք ներկայացնելու եւ գործը վերանայելու հարցը։ ԻՏ

digitised by A.R.A.R.@

[illegible]

ՆԻՍՏԸ ՀԵՏԱՁԳՎՈՒՄ Է ՄԻՆՉԵՎ...

Երքաղխորհրդի մասին ու նրա շուրջ

«Քվորում չլինելու պատճառով նիստը հետաձգվում է մինչեւ...», «նիստն ընդհատվում է...»: Վերջին ժամանակներս, Երքաղխորհրդի մասնավորապես հինգերորդ նստաշրջանի անցած նիստերի ընթացքում, այս արտահայտությունները, որքան էլ անցանկալի, ավելի հաճախ են արտաբերվում նիստերի դահլիճում: Եվ ակամա ստիպված ենք լինում մտածել, որ Երեւանի քաղաքային խորհուրդը կամ չի կարողանում աշխատել, կամ էլ, որ թերեւս ավելի քիչ հավանական է, չի ուզում: Համենայն դեպս, այդպիսին է առերեւույթ տպավորությունը: Եվ սա ինչ-որ տեղ դրդում է կասկածել, թե Երեւանում քաղխորհուրդն անհրաժե՞շտ է:

Երբ ես նայենք, առաջին հայացքից միանգամից կարող ենք եզրակացնել, որ այսօրվա խորհուրդը նախորդի հետ համեմատած շատ վատ է աշխատում: Սակայն... բանն այն է, որ նախկին քաղխորհուրդը, որն ուներ 500 պատգամավոր, ժամանակի ոգով բոլոր որոշումներն ընդունում էր շատ արագ ու միաձայն, եւ պատգամավորներն էլ նիստից բացակայելու հնարավորություն չունեին: Այսօր Երեւանի քաղխորհուրդը 200 ընտրատարածքներից 180-ից ունի ընտրված պատգամավոր, եւ քանի որ այսօր արդեն «միաձայնության» համաճարակը կարծես թե անցել է, որոշումներն այդքան էլ հեշտ չեն ընդունվում:

Մենք նպատակ չունենք սրբի տեսք տալ այսօրվա խորհրդին եւ մեր այսօրվա դժվարությունները իբրեւ արդարացման քող օգտագործել նրա համար, թեեւ նա ունի այնպիսի պատգամավորներ, որոնք պատիվ կբերեին ցանկացած խորհրդի՝ վաղամեռիկ Ալբերտ Հովհաննիսյան, իրենց կյանքը հայրենիքին նվիրաբերած Սիմոն Աչիկգյոզյան, Տիգրան Սարգսյան: Երքաղխորհրդի 10 պատգամավորներ այսօր սահմանամերձ շրջաններում են:

Երեւանի քաղաքային խորհուրդն իր շարքերում այսքան պատվաբեր անուններ ունենալով հանդերձ նույնիսկ պատվաբեր, լիարժեք աշխատանք չի կատարում, թեպետ պետք է որ ավելի պարտավորված զգար դա անելու:

Իսկ ինչն է այսօր խոչընդոտում խորհրդին, որ ամեն անգամ նիստերը սկսի 1–2 ժամ ուշացումով, կամ էլ ընդհատի ու հետաձգի հաճախ դեռ չսկսած, մի հանգամանք, որն էլ աշխատանքի անլիարժեքության գլխավոր ու հիմնական արգելք-գործոնն է: Քվորում չկա... խորհուրդն աշխատել չի կարող... (ի դեպ, ասենք, որ քվորումային «հիվանդությունը» բնորոշ է նաեւ հանրապետության Գերագույն խորհրդին, ճիշտ է, ոչ քաղխորհրդի չափով): Քվորումի բացակայությունը, անբավարար թվով պատգամավորների ներկայությունը Երքաղխորհրդի անբուժելի ցավն է, քանի որ դեռ տեղական ինքնակառավարման մասին օրենքը իրողություն չէ եւ Երքաղխորհուրդն էլ գործելու է որպես նոր կազմով հին օրենքներով առաջնորդվող խորհուրդ: Փոխվել է աշխատանքի բնույթը, բայց օրենքներն ու մեխանիզմները մնացել են նույնը, թեպետ դեռ անցյալ ամռանը քաղխորհուրդն իր աշխատանքների բարեփոխումների վերաբերյալ առաջարկները ուղարկել է ԳԽ: Ուղարկել ու սպասում է...

Ըստ պատգամավորների կարգավիճակի մասին օրենքի, պատգամավորը ժողովրդի լիազոր ներկայացուցիչն է տեղական իշխանության մարմնում: Ըստ նույն օրենքի, պատգամավորը պարտավոր է ներկա լինել նիստերին եւ ակտիվ մասնակցել: Մի կողմ թողնենք ակտիվ աշխատելու պահը, որովհետեւ այսօր շատերը չէ, որ ակտիվ են աշխատում, ոչ միայն խորհրդում, եւ հնարավոր էլ չէ պարտադրել ակտիվ աշխատել: Մանավանդ որ ներկայումս գործող օրենքը նույնիսկ հնարավորություն չի տալիս խորհրդին ինչ-որ ձեւով ազդել պատգամավորի վրա, ինչի կարիքը համենայն դեպս Երքաղխորհրդում այսօր զգացվում է:

Ինչպես ասացինք, Երքաղխորհուրդն ունի 180 ընտրված պատգամավոր, սակայն, չգիտես ինչու, նիստերին կամ քվորում չի լինում, կամ այդ քվորումը ստեղծվում է պատգամավորների գրանցումն արձանագրող կոճակախաղով, երբ ընթացքում որոշ պատգամավորներ այս ու այն կողմ են նետվում, որ հասցնեն սեղմել իրենց հասանելիք կոճակները: Կամ էլ քվորում եղած ժամանակ հազիվ ներկա են լինում 100-ից քիչ ավելի պատգամավորներ: Իսկ որտե՞ղ են մյուսները, ո՞ւր են տանում հետքերը: Նախ ասենք, որ նստաշրջանների սկսվելուց առաջ քաղխորհրդի քարտուղարությունը զանգվածային լրատվության եւ բոլոր մյուս հնարավոր միջոցներով ու միջոցառումներով պատգամավորներին տեղեկացնում է կայանալիք նստաշրջանի մասին, իսկ վերջին նստաշրջանի նախօրյակին Երքաղխորհրդի քարտուղարը հեռագանգել էր պատգամավորներին ու տեղյակ պահել նիստի մասին: Իսկ արդյունքում քվորում չկա... Որտե՞ղ է թաքնված շան գլուխը: Սկսենք նրանից, որ Երքաղխորհրդի 4 պատգամավորներ՝ Արշակ Սադոյանը, Արծվիկ Հերթեւցյանը, Կամո Վարդանյանը եւ Խաչատուր Բեզիրճյանը միաժամանակ նաեւ ՀՀ ԳԽ պատգամավորներ են եւ նրանք 3 օր մասնակցելով ԳԽ նիստերին, չեն կարող շաբաթվա մյուս երկու օրը մասնակցել քաղխորհրդի նիստերին, որովհետեւ այդպիսով նրանք ընդամենը կվերածվեն նիստերում քվորում ապահովողների եւ հնարավորություն չեն ունենա աշխատել ոչ ԳԽ-ում, ոչ քաղխորհրդում: Բնականաբար, նրանց բացակայությունը քվորում չլինելու իրողության մի մասն է: Ուրեմն այդտեղից էլ ծագում է այն հարցը, թե որքանո՞վ է նպատակահարմար միաժամանակ երկու խորհրդի պատգամավոր լինելը, մանավանդ որ, երբ մի խորհրդում դա գուցե օգտակար աշխատանք է ենթադրում, ապա միեւնույն ժամանակ նպաստում է մյուսի աշխատանքների կազմալուծմանը:

Այնուհետեւ, Երքաղխորհրդի պատգամավոր են Երեւանի 5 շրջգործկոմների նախագահներ: Ըստ նույն պատգամավորների կարգավիճակի մասին օրենքի, պատգամավորն իր լիազորություններն իրականացնում է առանց կտրվելու պետական եւ արտադրական գործունեությունից: Շրջգործկոմների պատգամավոր նախագահները անհնար է, որ միշտ կարողանան մասնակցել նիստերին, թեեւ սա նրանց առիթ չի տալիս դա անել մշտապես: Օրինակ, Սպանդարյանի շրջգործկոմի նախագահը գրեթե չի բացակայել նիստերից, իսկ Մյասնիկյանի շրջգործկոմի նախագահը գրեթե չի մասնակցել: Հիմա ինչ, մտածենք, թե Սպանդարյանի շրջանում ընդհանրապես նախագահն անելիքներ չունի, իսկ Մյասնիկյանի նախագահը չի՞ կարողանում գլուխը գործերի միջից բարձրացնել: Իսկ գուցե այստեղ դեր է խաղում պատասխանատվության զգացումը եւ քաղխորհրդի աշխատանքներին իր մասնակցությունը բերելու ցանկությո՞ւնը: Կամ երբ նույնիսկ գործերն այդքան շատ են, որ հնարավոր չէ նիստերին մասնակցել, ուրեմն ավելի նպատակահարմար չէ՞ վայր դնել լիազորությունները եւ չազդել քվորումի, ուրեմն եւ աշխատանքների վրա:

Երքաղխորհրդի նիստերին անկանոն են մասնակցում նաեւ հիմնարկ-ձեռնարկությունների առաջին դեմքերը, 10 հոգի: Հասկանալի է, որ այստեղ եւս գործում է «աշխատանքի բերումով» հանգամանքը: Աշխատանքի բերումով նիստերին չի մասնակցում նաեւ «Էրեբունի» օդանավակայանի միլիցիայի պետ Ավետիս Ավետիսյանը, կանոնավոր չեն մասնակցում (նույնպես աշխատանքի բերումով) Աշոտ Պետրոսյանը, Ավագ Խաչատրյանը, որոնք պաշտպանության նախարարության աշխատակիցներ են եւ մասնակցում են մեր բանակի կազմավորմանը:

Պետք է ասել, սակայն, որ այս «աշխատանքի բերումով» փաստարկը միայն ինչ-որ տեղ արդարացնում է նշված եւ նման կարգի որոշ այլ պատգամավորների բացակայությունը, սակայն դա բնավ էլ որեւէ կերպ չի նպաստում քվորումին եւ նույնպես, թեկուզեւ ակամա, ազդում է որոշում ընդունելու համար անհրաժեշտ պատգամավորների թվի, ուրեմն եւ խորհրդի աշխատանքի վրա:

Միաժամանակ կան նաեւ այնպիսի պատգամավորներ, որոնք անհարգելի բացակայությամբ են «աչքի ընկնում»: Այսպես, թեեւ ուսուցիչների կատարելագործման ինստիտուտի տնօրեն Ռոբերտ Գաբրիելյանը, որ նույնպես պատգամավոր է, ոչ մի բացակա չունի, նույն ինստիտուտի աշխատակից Ալեքսան Աբրահամյանը չգիտես ինչու ժամանակ չի գտնում նիստի գալու: Պատգամավոր Էդուարդ Սարգսյանը սեփական նախաձեռնությամբ արդեն 9 ամիս գտնվում է արտասահմանում, սակայն դեռեւս համարվում է Երքաղխորհրդի պատգամավոր, որովհետեւ դեռ լիազորությունները վայր չի դրել: Պատգամավոր Ռաֆիկ Էլբակյանն աշխատում է այլ քաղաքում (աղետի գոտում), սակայն դեռեւս հաշվվում է որպես Երքաղխորհրդի պատգամավոր: Երեւանում գտնվող Երեւանի քաղխորհրդի պատգամավոր Արմեն Մկոյանը ընդհանրապես նիստերին չի գալիս: Նշված պատգամավորների բացակայությունն անհարգելի է, քանի որ հարգելի է համարվում այն բացակայությունը, երբ պատգամավորը կամ հիվանդ է, կամ գործուղման մեջ, կամ կատարում է խորհրդի հանձնարարությունը: Մինչդեռ այս պատգամավորները նշված կատեգորիաներից ոչ մեկի մեջ չեն մտնում եւ ոչ էլ քաղխորհուրդը տեղյակ է նրանց կատարած քայլերին: Ուրեմն կարելի է ընդունել, որ սա նաեւ արհամարհանք է խորհրդի, տեղական իշխանության մարմնի նկատմամբ, ինչպես նաեւ խորհրդի աշխատանքները կազմալուծելու հեշտ ձեւ՝ նիստի չգնալ, աշխատանքներին չմասնակցել: Եվ դա կարելի է անել շատ հանգիստ, առանց փոքր-ինչ կասկածելու, որ հնարավոր է նաեւ լիազորություններից զրկվել: Որովհետեւ... Մենք քիչ առաջ մի քանի անգամ շեշտեցինք լիազորությունները վայր դնելու խնդիրը: Բանն այն է, որ պատգամավորի լիազորությունները կարող են դադարեցվել միայն կամ սեփական դիմումի համաձայն, կամ էլ ընտրողների ետ կանչելով եւ երբ մեղադրական վճիռ կա նրանց նկատմամբ:

Իսկ սեփական դիմումով երբ ոչ ոք չի ցանկանում ազատվել, եւ աշխատանքներին չի մասնակցում, որքանո՞վ է նա նպատակահարմար համարում իր թեկուզեւ անվանական գոյությունը խորհրդում: Չէ՞ որ դրանով իսկ, երբ նրա «անունը կա, ամանում չկա», խորհուրդն ի վիճակի չի լինում լիարժեք աշխատել: Այդ լիարժեք աշխատանքից է նաեւ կախված այսօրվա քաղաքային կյանքի կարգավորումը: Եվ ընտրողների գործոն ակտիվությունը եւս իրենց ընտրյալներին աշխատանքի մղելու կամ չաշխատելու դեպքում ետ կանչելու ուղղությամբ այստեղ իր դերն է խաղում, իսկ որոշ ընտրողներ իրենց պատգամավորներին վերհիշում են միայն ընտրատարածքի թիվը տեսնելով կամ լսելով: Մենք դիտավորյալ նշված պատգամավորների անունների կողքին չենք գրել նրանց ընտրատարածքները, ընտրողներին հնարավորություն տալով փնտրել եւ գտնել, թե որն է իրենց պատգամավորը:

Երբ պատգամավորը աշխատանքի բերումով չի կարողանում մասնակցել խորհրդի աշխատանքներին, առաջ է գալիս պրոֆեսիոնալ խորհուրդ ստեղծելու գաղափարը, որտեղ մարդիկ իրոք կաշխատեն, եւ աշխատանքի բերումով բացակայելը կբացառվի, քանզի դա կլինի նրանց աշխատանքը: Մյուս կողմից, հնարավոր է նաեւ փոքր խորհրդի տարբերակը, երբ հնարավոր չէ նույնիսկ գործող օրենքի ուժով պատգամավորին ստիպել մասնակցել խորհրդի աշխատանքներին (թեեւ հարկադրական աշխատանքն ավելի խոտան արտադրանք կտա), ուրեմն պետք է խորհուրդը աշխատի ավելի փոքր, ասենք, մշտական հանձնաժողովների անդամների մասնակցությամբ: Ի դեպ, այս երկու տարբերակներն էլ առաջարկվել են ԳԽ-ում, սակայն քանի դեռ տեղական խորհուրդների մասին օրենքը դեգերումների մեջ է, ուստի եւ Երքաղխորհուրդն էլ առայժմ պետք է հույսը դնի պատգամավորների խղճի, պատասխանատվության ու քաղաքի ճակատագրով հետաքրքրվելու ցանկության վրա: Քանի դեռ օրենքը նրան հնարավորություն չի տալիս ազդել խորհրդի աշխատանքն այս կամ այն կերպ, կամա թե ակամա խոչընդոտողների վրա:

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Հայտարարություն

Հայաստանի Հանրապետության լուսավորության նախարարության Գիտությունների ակադեմիային կից բակալավրային առաջին աստիճանի բնագիտամաթեմատիկական միջնակարգ N 12 գիշերօթիկ դպրոցը հայտարարում է 1993-94 ուսումնական տարվա ընդունելություն ֆիզիկատեխնիկական եւ ֆիզմաթ մասնագիտական դասարաններում (5-ից 10-րդ դասարաններ):

Դպրոցում դասավանդում են բարձրակարգ դասախոսներ եւ ուսուցիչներ, որը երաշխիք է Ձեզ խորը եւ կայուն գիտելիքներ տալու համապատասխան բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ ընդունվելու համար: Բացի հիմնական առարկաներից, դպրոցում դասավանդվում են ճարտասանություն, տրամաբանություն, գրաբար, հայ եկեղեցու պատմություն եւ այլ առարկաներ:

Դպրոցի շրջանավարտները միջնակարգ կրթության ատեստատի հետ կստանան նաեւ առաջին աստիճանի բակալավրի համապատասխան վկայական: Ընդունելությունը կատարվում է հարցազրույցով: Հարցազրույցը կանցկացվի ֆիզիկատեխնիկական մասնագիտական դասարաններում (8-րդ, 9-րդ, 10-րդ դասարաններ) ֆիզիկա, կենսաբանություն առարկաներից եւ ֆիզմաթ դասարաններում (8-րդ, 9-րդ, 10-րդ դասարաններ) մաթեմատիկա, ֆիզիկա առարկաներից: 5-ից 7-րդ դասարաններում՝ հայոց լեզու եւ մաթեմատիկա առարկաներից:

Դպրոց ընդունված աշակերտները կապահովվեն սննդով, հանրակացարանով, համազգեստով, դասագրքային պիտույքներով: 1993 թ. դպրոցականների Հանրապետական օլիմպիադայում դիպլոմների ու գովասանագրերի արժանացած աշակերտները կընդունվեն առանց հարցազրույցի:

Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել

28-77-40, 28-77-41, 28-77-42

Դպրոցի հասցեն է՝
Երեւան, Քանաքեռ, Ծարավ Աղբյուրի փողոց N 14

Կրթ.

Հայերեն դասաժամերով մոտ 50 դպրոց

ՀՀ լուսավորության նախարարության արտաքին հարաբերությունների վարչության սփյուռքի բաժնի գլխավոր մասնագետ Նորայր Քեշյանը Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցին հայտնել է, որ Կրասնոդարի երկրամասում գործում են հիմնական եւ նախասիրական հայերեն դասաժամեր ունեցող եւ հայկական կիրակնօրյա մոտ 30 դպրոց, Ստավրոպոլի երկրամասում եւ Ռոստովի մարզում՝ յուրաքանչյուրում նույնքանի մոտ 10 դպրոց: ՆՏ

Հայաստանում գիշերօթիկն ավարտած որբ երեխաները հայտնվում են փողոցում

ՀՀ լուսավորության նախարարության դպրոցների գլխավոր վարչության մասնագետ Արծվիկ Առաքելյանը հայտնել է, որ հանրապետությունում գործող գիշերօթիկները իրենց նպատակին չեն ծառայում. ննջարաններում տեղավորված են փախստականներ, դեռեւս նախատեսված սննդի տեսականին երեխաները չեն ստանում: ԱՊՀ երկրներում դաստիարակների դրույքաչափը 18 ժամ է, իսկ Հայաստանում՝ 30: Վարչության սահմանած նորմերով մեկ դասավոր հետամնացների խումբը պետք է բաղկացած լինի 12 երեխայից (գյուղերում՝ 8-10), սակայն իրականում 16 է: «Մինչեւ օրս չկա ոչ մի օժանդակ հատուկ ուսումնարան, որը երեխաները, ավարտելով գիշերօթիկը, անմիջապես հայտնվում են փողոցում, քանի որ չգիտեն ուր գնալ», ասաց Ա. Առաքելյանը: ՆՏ

Կարդացեք այս գիրքը

Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանը նախաձեռնել է ամերիկյան լավագույն գրողների «Գործարարություն» մատենաշարի հրատարակությունը հայերեն լեզվով: Լույս է տեսել այդ շարքի առաջին գիրքը՝ Փ. Հոլենի «Ինչպես վարել սեփական գործը», որը բովանդակում է կարեւոր խորհուրդներ գործարար մարդկանց համար՝ ինչպես սկսել եւ վարել սեփական գործը, ինչպես հարստանալ եւ խուսափել սնանկանալուց, ամերիկյան փորձառու գործարարի հաջողության գաղտնիքները: Պահանջեք գիրքը բոլոր գրախանութներում եւ կրպակներում:

Հայաստանի Ամերիկյան համալսարան

Հատուկ դասընթացների բաժին

«Ճառագայթային պաշտպանություն»

Հունիսի 12, շաբաթ, ժ. 10:00-12:00
Հունիսի 14-18, ժ. 18:00-21:00

Դասախոս՝ դոկտոր Արա Ծահմազյան

Դասընթացն ընդհանուր ակնարկ է ճառագայթային առողջապահության եւ պաշտպանության մասին: Նրա նպատակն է ծանոթացնել ճառագայթված միջավայրի, աշխատողների, հիվանդների եւ ընդհանրապես հասարակության պաշտպանության հիմնական կանոններին: Նախատեսված է մասնակիցներին ծանոթացնել ներկայումս այս բնագավառում կատարվող աշխատանքներին, իրականացվող քաղաքականության գործընթացին, բժշկական եւ արդյունաբերական ճառագայթային անվտանգության սկզբունքներին, նրա արդյունավետ իրականացմանը եւ վտանգը հնարավորության սահմաններում կանխելու մեթոդներին:

Դասընթացներում ընդգրկվող թեմաներն են՝

1. Բնության եւ միջավայրի ճառագայթային պաշտպանությունը,
2. Բժշկական ճառագայթային պաշտպանությունը,
3. Արդյունաբերական քաղաքային ճառագայթային պաշտպանությունը:

Դասախոսությունները կընթանան անգլերեն, հայերեն համընթաց թարգմանությամբ: Գրանցման արժեքը՝ 200 ռուբլի:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 27-33-70, 27-16-58 հեռախոսահամարներով:

digitised by A.R.A.R.@

ՍԱՐԿՈՖԱԳԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Լուրեր են տարածվում, թե դամբարանում Լենինի փոխարեն արհեստական կաղապարված է պառկած: Գիտնականները դա բացառում են, բայց թույլ չեն տալիս ստուգել, վկայակոչելով պետական գաղտնիքը:

Տարբերը երկու անգամ դամբարանի մուտքը փակվում է: Այդ օրերին սարկոֆագի մոտ հավաքվում են այսպես կոչված կենսաքիմիական կառույցների կենտրոնի մի քանի աշխատակիցներ: Ոչ ոք չի տեսնում, թե ինչ են անում նրանք: Հայտնի է միայն, որ այդ ժամանակ ցուցանակի վրա, ուր նշվում են միջավայրի բոլոր պարամետրերը, սարքերը գրանցում են զմռսած մարմնի ջերմության խիստ բարձրացում: Ինչպես սովորաբար լինում է, խորհրդավորությունը եւ ստույգ լրատվության պակասն էլ տարբեր առեղծվածների պատճառ են դառնում: Ահա դրանցից մեկը.

«Մեզ խաբում են արդեն մի քանի տասնամյակ, գրում է բուժակ-ռու Ա. Գրուշկոն (մոլեռանդ լենինյան՝ ինչպես ինքն է իրեն անվանում): Լենինի իսկական մարմինը գտնվում է գաղտնի լաբորատորիայի հատուկ պահարանում: Իսկ դամբարանում ցուցադրվում է պլաստմասե մի կաղապարվածք: Դա արվում է մի քանի պատճառով: Առաջին, որպեսզի առաջնորդի մարմինը պահպանվի հնարավոր հարձակումից: Երկրորդ, լաբորատոր պայմաններում կարելի է ստեղծել պահպանման իդեալական պայմաններ: Երրորդ, իսկական մումիան պատերազմի ժամանակ Մոսկվայից տեղափոխելիս վնասվել է:

Պաշտոնական աղբյուրներից. 1941 թ. հունիսի 28-ին դամբարանը դատարկվեց: Մութ գիշերը, խստագույն գաղտնիության պայմաններում Լենինի սարկոֆագը դրվեց գաղտնի գնացքի մեջ եւ ուղարկվեց թիկունք: Վագոններից մեկում մարմինն էր, մյուսներում գտնվում էին պահակախումբը, բժիշկները, իրենց ընտանիքները, դամբարանի պարետը, պաշտպանության կոմիսարները:

Ուղեւորության վերջին հատվածը Սվերդլովսկից մինչեւ Տյումեն, անցնում էին հատուկ զգուշավորությամբ: Գաղտնի գնացքի առջեւից եւ հետեւից գնում էին պահակներով շոգեքարշերը: Երկաթգծի հիմնական հատված մնող բոլոր մոտերն արգելափակված էին: Ամբողջ ճանապարհը հսկում էին զորերը եւ միլիցիան:

1941 թ. հուլիսի 10-ի առավոտյան գնացքը հասավ Տյումեն: Դագաղը գաղտնի տեղափոխվեց գյուղատնտեսական դպրոցի դահլիճ: Ինչպես եւ Կարմիր հրապարակում, սարկոֆագի շուրջը բոլոր ծխախոտատուփերը կասարվում էին նախկին հանդիսավորությամբ:

«Դամբարանի թիվ 1 պահակակետը պահպանվեց, որպեսզի ոչ ոք չկասկածի Լենինի անձնուի բացակայությունը, գրում է Ա. Գրուշկոն: Հենց այդ նպատակով սարկոֆագի մեջ դրեցին... տիկնիկ: Նա այնքան հմտորեն էր պատրաստված, որ 1945 թ. սեպտեմբերի 16-ին, երբ դամբարանը կրկին բացվեց, Լենինի փոխարեն նախկինի պես պառկած էր տիկնիկը: Իսկական մարմինը վերադարձից հետո «վերանորոգվում էր»: Ինձ այդ մասին պատմել է մի մարդ, որը դամբարանի հետ անմիջական կապ ուներ»:

Դժվար է հավատալ բուժակառու Ա. Գրուշկոյի պատմածին: Ստույգ հայտնի է, որ 1944 թ. Լենինի մահվան 20-ամյակին, Տյումեն մեկնեց կառավարական հանձնաժողով, որը պետք է իր եզրակացությունը տար մարմնի վիճակի մասին: ԽՍՀՄ առողջապահության ժողկոմ Գ. Միտերյովը հետագայում վերհիշում էր, որ «մարմինն իր տեսքով մահվան մասին ոչ մի պատկերացում չէր առաջացնում: Մեր առջեւ ավելի շուտ պառկած էր լեթարգիկ խոր քնի մեջ գտնվող մի մարդ»: Իհարկե, ժողկոմն իր հաշվետվության մեջ դժվար թե համարձակվեր Ստալինին խաբել... Իսկ ահա բժիշկ Բ. Ցուցկովը կասկածում է, որ Լենինի մարմինն իրոք գտնվում է այդպիսի լավ վիճակում, ինչպես երեւում է...

«Դա անհնար է, գրում է նա: Դասեցեք ինքներդ: Լենինի մահվանից հետո երկար ժամանակ զմռսման մասին խոսք լինել չէր կարող: Սկզբում տեղի ունեցավ սովորական հողարկավորություն: Գերեզման փորվեց, որ իջեցվեց մարմինը, եւ չփակվեց այն պատճառով, որ Լենինին հրաժեշտ տալ ցանկացողների հոսքը չէր ավարտվում: Դագաղի կափարիչի վրա փոքր բացվածք արվեց, որից երեւում էր հանգուցյալի դեմքը: Հայտնի պատմում էր, որ դեմքը ծածկված էր մուգ մանուշակագույն թավշով, ոչ այնպիսին, ինչպիսին այժմ դամբարանում է: Անցավ հունվարը, փետրվարը, մարտը, իսկ մարդիկ գալիս ու գալիս էին, եւ Լենինին թաղելու հնարավորություն չկար: Եւ այդ ժամանակ խոսվեց մարմնի պահպանման մասին...

Գիտնականները, որոնց հրավիրեցին պահպանելու առաջնորդի կերպարանքը, սկզբում հրաժարվեցին, խնդիրը համարելով անհուսականանալի: Միայն այն ժամանակ, երբ հանձնաժողովին սկսեց ղեկավարել Ձերժինսկին, գործը մեռյալ կետից շարժվեց, եւ Իլյիչը շուտով «կենդանի» տեսք ստացավ: Ի դեպ, հայտնի կազմագետ, պրոֆեսոր Վ. Վորոբյովը, որն անմիջական մասնակցություն ունեցավ մարմնի վերականգնման գործում, մահացավ 1937 թ.»:

Փարատելու համար մեր ընթերցողների կասկածները, «Տրուդը», մենք որոշեցինք դիմել մասնագետներին, որոնք այսօր պատասխանատու են Լենինի մարմնի պահպանման համար: Խմբագրության հարցերին համաձայնեց պատասխանել վերը նշված կենտրոնի տնօրեն Յու. Դենիսով-Նիկոլսկին:

– Ինչո՞ւ է Լենինի մարմնի շուրջ ստեղծվել գաղտնիության անթափանցելի վարագույր:

– ԽՍՀՄ-ում գոյություն ուներ պետական գաղտնիքի մասին կանոնակարգ: Զմռսումը գաղտնի էր պահվում: Ինչ վերաբերում է մասնագետների սահմանափակ շրջանակին, ապա գտնում եմ, որ հանգուցյալի մարմինը չպետք է դառնա զվարճալի հետաքրքրության առարկա: Արհեստական պատճենի մասին լուրերը ոչ մի հիմք չունեն: Այդ դեպքում ինչո՞ւ պետք է պետությունը պահեր մեր լաբորատորիան: Իսկ նրանց, ովքեր անհանգստանում են Լենինի մարմնի վիճակի համար, կարող եմ հանգստացնել. այն լավ վիճակում է եւ եթե ապահովվեն անհրաժեշտ պայմաններ, կարող է պահպանվել երկար ժամանակ:

– Իսկ դա ինչպե՞ս է ձեզ հաջողվում: Սարկոֆագի ներսում վակուո՞ւմ է, հատուկ ճառագայթո՞ւմ նեխման մանրէների ոչնչացման համար...

– Աղակե սարկոֆագի ներսում սովորական օդ է: Սակայն մարմինը ներծծված է չգոլորշիացող հեղուկներով, որոնք համապատասխան ջերմության պայմաններում չեն կլանում եւ չեն արտադրում խոնավություն: Ավելի մանրամասն պատմել չեմ կարող պետական գաղտնիք է...

– Ինչպե՞ս եք վերաբերվում քրիստոնեական սովորույթներով Լենինի մարմնի թաղման մասին խոսակցություններին:

– Քրիստոնեական սովորույթներին դեմ չեմ: Նախեւառաջ, Լենինի մարմինը դամբարանում գտնվում է գետնի մակերեւույթից երկու մետր խորության վրա, այսինքն այն մակարդակում, որում սովորաբար թաղվում է հանգուցյալը: Երկրորդ, զմռսելու ավանդույթը գոյություն է ունեցել դեռ նախահեղափոխական Ռուսաստանում: Օրինակներ կան: Էստոնիայում, Պյարնուից ոչ հեռու, գտնվում է մի դամբարան, որտեղ պահվում են հայտնի զորավար, իշխան Բարկլայ դը Տոլլին եւ նրա կնոջ մարմինները...

1881 թ. վախճանվեց ռուս վիրաբույժ Պիրոգովը: Նրա մարմինը նույնպես զմռսված է եւ պահվում է եկեղեցում: Սակայն, եթե հասարակությունը որոշի թաղել Լենինին, դա նրա իրավունքն է: Ես չեմ առարկում: Միայն մի բան եմ ափսոսում. կկորչի հազվագյուտ փորձը, որի վրա եռանդ եւ միջոցներ են ծախսվել:

Ճիշտն ասած, մեզ մի փոքր զարմացրեց փորձի մասին ակնարկը: Ի դեպ, տարբեր մարդիկ տարբեր պատկերացումներ ունեն անձյունի նկատմամբ փորձարարության բարոյականության մասին: Հայտնի է, որ Լեոնարդո դա Վինչին եւ շատ նկարիչներ, քանդակագործներ, բժիշկներ բնախոսություն ուսումնասիրելու համար դիակներ էին հերձում:

– Տվյալների փորձարարական բազայի լրացման նպատակով հետաքրքիր կլիներ տեսնել նաեւ Ստալինի մարմինը, որը նույնպես զմռսված է:

– Այո: Տեսականորեն հետաքրքիր կլիներ: Սակայն դա ոչ մեկի մտքով չանցավ...

Հնարավոր է, որ խորհրդային բժիշկների ստեղծած գաղտնի բալզամը գործում է առայժմ դեռ եւ «բոլոր ժողովուրդների առաջնորդը», «համաշխարհային պրոլետարիատի առաջնորդը» մինչեւ հիմա «կարծես կենդանի» պառկած է դագաղում:

– Դուք կարո՞ղ եք ցույց տալ այն փաստաթղթերը, որոնք որոշում են ձեր գործունեության գաղտնիությունը:

– Դուք պետք է դիմեք անվտանգության նախարարությանը: Մենք այդպիսի փաստաթղթեր չենք ստանում...

Ըստ «Տրուդի»

Մամուլ

Մավրիկիոս կղզու փոխակերպումը

Աֆրիկյան ճշտապես տնտեսական եւ քաղաքական ծանր վիճակում է, բզկտվում է միջցեղային պատերազմներից եւ պետական հեղաշրջումներից: Այդուհանդերձ, վերջին տարիներին զարմանալի բացառություն է կազմում Մադագասկարից արեւելք, Հնդկական օվկիանոսում գտնվող Մավրիկիոս փոքրիկ պետությունը, որը մտնում է Բրիտանական համագործակցության երկրների մեջ: Պետության տարածքը 2045 քառ. կիլոմետր է եւ ընդգրկում է Մավրիկիոս, Ռոդրիգես, Ագալեգա կղզիները, ինչպես նաեւ Կարգադոս Կարախոս արշիպելագը: Մայրաքաղաքն է Պորտ Լուին: Մավրիկիոսը սահմանադրական միապետություն է: Պետության ղեկավարն է համարվում Անգլիայի թագուհին, որին ներկայացնում է գեներալ-նահանգապետը: 16-րդ դարում պորտուգալացիներն ափ իջան ներկայիս Մավրիկիոս կղզում, որն անմարդաբնակ էր: 1598 թ. կղզին զավթեցին հոլանդացիները եւ այն կոչեցին արքայազն Մորից (Maurits) Օրանցու անունով: 1810 թ. Մավրիկիոսը զավթեցին անգլիացիները, իսկ 1968 թ. այն դարձավ ՄԱԿ-ի անդամ պետություն:

Ներկայումս Մավրիկիոսի բնակչությունը կազմում է մոտ 1 միլիոն: Կան հնդիկներ, կրեոլներ (տեղացի սպիտակամորթներ), չինացիներ, ցեյլոնցիներ, աֆրիկացիներ: Բնակիչները դավանում են հինդուիզմ (49 տոկոս), քրիստոնեություն (33 տոկոս), մահմեդականություն (14 տոկոս), բուդդայականություն (4 տոկոս): Թեեւ պաշտոնական լեզուն անգլերենն է, բնիկները խոսում են նաեւ ֆրանսերեն: Մինչ Աֆրիկայում տնտեսական խայտառակությունը խորանում է, Մավրիկիոսի տնտեսությունն իրեն հիանալի է զգում, իսկ գործազրկության մակարդակը կազմում է փաստորեն զրո տոկոս: Ինչպես նշում է ֆրանսիական Le Point հանդեսը, դեռ տասը տարի առաջ Մավրիկիոսում գործազուրկ էր բնակչության 20 տոկոսը, արժեզրկումը հասնում էր 30 տոկոսի, սարսափելի էր միայն շաքարեղեգնի մշակությունը: Երկիրը զուրէ էր ու

ծույլ, չնայած արեւադարձային փարթամ բուսականությանը: Կղզեբնակները զբաղված էին դեպի Եվրոպա եւ Կանադա «ուղեղների արտահոսքով»: Սակայն 1984 թվականից ի վեր ժողովրդավարական վարչակարգի նպատակամետ գործողությունների շնորհիվ 5 տարում ներքին համախառն արտադրանքը կրկնապատկվեց: Երկիրը կարողացավ օգտագործել իր երկու գլխավոր հարթաքարերը. ոսկեգույն ավազով պատված անծայրածիր լողափերի բարեկարգումը նպաստեց զբոսաշրջության զարգացմանը, իսկ չավավոր աշխատավարձերը եւ եվրոպական շուկայի մատչելիությունը կիրառվեցին վերամշակման արդյունաբերության զարգացման համար: Ազատ տնտեսական գոտու ստեղծման շնորհիվ մոտ 600 օտարերկրյա ընկերություններ ֆինանսական երկարատեւ ներդրումներ կատարեցին: «Ուղեղներ արտահանող» երկիրը դարձավ աշխատուժ ներմուծող, որն այժմ օգտագործվում է ազատ գոտու արդյունաբերության մեջ: Չինացիները, հնդիկները եւ ցեյլոնցիները ներկայումս տեքստիլ արդյունաբերության մեջ կազմում են աշխատուժի 10 տոկոսը: Տարեկան 7 տոկոս կազմող տնտեսական աճի շնորհիվ Մավրիկիոսի բնակչության մեկ շնչին ընկնող տարեկան եկամուտը 1992 թ. հասավ 3250 դոլլարի: ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի օրերս ներկայացրած զեկուցագրի համաձայն, ըստ խմանիշար զարգացման ցուցանիշների (կյանքի հնարավոր տեւողություն, կրթական մակարդակ եւ նվազագույն գնողունակություն) Մավրիկիոսը աշխարհի 173 պետությունների մեջ զբաղեցնում է 55-րդ տեղը, գլխավորելով միջակ զարգացմամբ երկրների խումբը:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

Ռուսաստանում նավթի արդյունահանումը նվազում է

«Ռոսնեֆթ» պետական ձեռնարկության օպերատիվ տվյալներով, ընթացիկ տարվա 5 ամիսների ընթացքում Ռուսաստանում արդյունահանվել է 146,59 միլիոն տոննա նավթ, ինչը մոտ 12,5 տոկոսով քիչ է, քան 1992 թ. համապատասխան ժամանակահատվածում: Բնական գազի ծավալները կազմել են 269,14 միլիոն խմ, ինչը համապատասխանում է անցյալ տարվա ցուցանիշներին: «Տրանսնեֆթ» կազմակերպության նավթատարներով արտահանման է առաքվել 33,28 միլիոն տոննա նավթ, որից 90 տոկոսը Ռուսաստանի բաժինն է, իսկ մնացածն ԱՊՀ այլ երկրների, առաջին հերթին Ղազախստանի բաժինը: ԻՖ

Աբխազիա. ռազմական գործողությունների ծավալում

Վրաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնի հաղորդագրության համաձայն, հունիսի 2-ին տանկերից եւ զրահամեքենաներից հրետակոծվել են գումիստյան ճակատի կենտրոնական հատվածում տեղակայված վրացական զորքերի դիրքերը: 4 արկ պայթել է Սուխումի բնակելի թաղամասերում: Իսկ կեսօրից մինչեւ երեկոյան ժամը 5-ը ականանետային գնդակոծման է ենթարկվել Ախալշենի գյուղը: Արձակվել է ընդհանուր առմամբ 41 արկ, կան զոհեր խաղաղ բնակչության շրջանում: Մինչդեռ, Աբխազիայի պաշտպանության նախարարության տվյալներով, հունիսի 3-ին կասաղի մարտեր են տեղի ունեցել Օչամչիրայի շրջանում: Նախօրեին, հունիսի 2-ին, հրետակոծվել է Ձգերդա բնակավայրը: Գյուղում պայթել է ավելի քան 70 արկ, 1 խաղաղ բնակիչ վիրավորվել է: Հրետակոծման են ենթարկվել նաեւ Լաբրա եւ Պուկուաշ գյուղերը: Գուդաուտայի տվյալներով, Օչամչիրայի շրջանում վրացական կողմը գնդակոծել է ռուսաստանյան ուղղաթիռը, որը փախստականներ էր տեղափոխում շրջափակված Տղվարչելիից Սոչի: Օրվա երկրորդ կեսին աբխազական զինված կազմավորումները ետ են մղել Տամիշ գյուղի վրա հակառակորդի հարձակումը: Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունը ճշգրտեց, որ հունիսի 1-ին Լաբրա գյուղի համար մարտերում վրացական կողմը կորցրել է 1 տանկ եւ 1 զրահամեքենա: Հաղորդվեց նաեւ, որ այդ մարտերում զոհվել է 18 ուկրաինացի վարձկան: Այդ մասին են վկայում առգրավված անձնական փաստաթղթերը: ԻՖ

Խասբուլատովը ԳԽ պաշտոնական ներկայացուցիչ

Հունիսի 3-ին Ռուսաստանի խորհրդարանը «Ռուսաստանի համայնավարներ» խմբակցության պատգամավորներից մեկի առաջարկությամբ որոշում ընդունեց, որ խորհրդարանի խոսնակ Ռուսլան Խասբուլատովը կմասնակցի հունիսի 5-ին հրավիրվող Սահմանադրական խորհրդակցությանը որպես Գերագույն խորհրդի պաշտոնական ներկայացուցիչ: Բ. Ելցինի նախաձեռնությամբ հրավիրվող Սահմանադրական խորհրդակցությունը պետք է լրամշակի նոր հիմնական օրենքի նախագիծը: Կազմակերպիչների հայտարարությամբ, նոր սահմանադրության հիմքում կլինի նախագահի թիմի նախապատրաստված նախագիծը: ԻՖ

Ելցինը կմեկնի՞ Աթենք

Հունիսի վերջին Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հավանաբար պաշտոնական այցով կմեկնի Հունաստան: Այդ մասին ԻՖ-ին հայտնեցին Ռուսաստանի կառավարության լավատեղյակ աղբյուրները: Նրանց տվյալներով, այցի հետաձգումը չի բացառվում, բայց դա կարող է տեղի ունենալ միայն Ռուսաստանի իրադրության չկանխատեսված զարգացման դեպքում: Նրանք նշեցին, որ այցի ընթացքում ենթադրվում է ստորագրել երկու երկրների հարաբերությունների հիմունքներին առնչվող սահմանափակ պայմանագիր: ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Ռուսլան Խասբուլատովը խոստանում է պատժել

Ռուսաստանի ԳԽ նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը կտրականապես է մերժել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հակամարտությանը ռուսաստանցի զինծառայողների մասնակցության հարցի ուսումնասիրման համատեղ հանձնախումբ ստեղծելու պաշտոնական Բաքվի առաջարկությունը: Դա նշվում է Ռ. Խասբուլատովի Ադրբեջանի խորհրդարանի ղեկավար Իսա Ղամբարին գրած նամակում: Նամակում նաեւ նշվում է, որ խորհրդարանային կոմիտեներին հանձնարարված է պարզել այն վեց զինծառայողների կարգավիճակը, որոնցից հինգին Բաքվում դատապարտել են մահապատժի, իսկ մեկին՝ 15 տարվա բանտարկության: Ռ. Խասբուլատովի խոսքերով, դեռ է պարզել, արդյոք նրանք ռուսական բանակից դասալիք վարձկաններ են, թե Ռուսաստանի զինված ուժերի անձնակազմի զինծառայողներ: Ռ. Խասբուլատովը իր ադրբեջանցի պաշտոնակցին հավաստիացրել է, որ մոտ օրերս վճռական միջոցներ կձեռնարկվեն այդ հարցերի լուծման նպատակով, եւ ռուսական կողմի մեղավորները լրջորեն կպատժվեն: Նա Իսա Ղամբարին առաջարկել է պաշտոնական այց կատարել Մոսկվա: ԻՖ

Ռուսաստանը ուժեղացնում է մաքսային հսկողությունը

Ռուսաստանի մաքսային մարմինների թվակազմը 1993 թ. կավելացվի 4000-ով, իսկ 1994-95 թթ.՝ տարեկան եւս 2000-ով: Այս միջոցները կձեռնարկվեն նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների հետ Ռուսաստանի պետական սահմանում մաքսային վերահսկողությունն ուժեղացնելու Ռուսաստանի կառավարության որոշման կապակցությամբ: Մաքսային վերահսկողությունը կիրականացվի այդ հանրապետությունների հետ ջրային, օդային, երկաթուղային եւ այլ տեսակի ուղղակի հաղորդակցություն ունեցող կետերում: Ռուսաստանի տարածքում ապրանքների մաքսային ձեւակերպման տուրքերից եւ արտաքին տնտեսական մաքսային եկամուտներից ստացվող վալյուտային միջոցները լրիվին կհանձնվեն Ռուսաստանի պետական մաքսային կոմիտեի տնօրինությանը եւ կօգտագործվեն մաքսային համակարգի նյութատեխնիկական զարգացման համար: Կառավարության որոշմամբ նախատեսվում է 1993 թ. առաջին կիսամյակում նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների հետ օդային եւ ծովային ուղերթները փոխադրել Ռուսաստանի միջազգային հաղորդակցության օդանավակայաններ եւ ծովային նավահանգիստներ: ԻՖ

Վլադիմիր Շումեյկոն չի բացառում Եգոր Գայդարի վերադարձի հնարավորությունը

Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոն լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ մեկ անգամ եւս հավաստեց նախկին վարչապետ Եգոր Գայդարի կառավարություն վերադառնալու հնարավորությունը: Դրա հետ մեկտեղ նա ասաց, որ այդ հարցը դեռ բարդ է, քանի որ Նախարարների խորհրդում կան դրա նույնքան կողմնակիցներ, որքան հակառակորդներ: Մինչդեռ Ռուսաստանի կառավարության նախկին ղեկավար, իսկ այժմ մասնավոր եւ սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների համառուսաստանյան միության նախագահ Եգոր Գայդարը չորեքշաբթի օրը Մոսկվայում կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց, որ ինքն առայժմ նախագահ Ելցինի եւ ներկայիս վարչապետ Չեռնոմիրդինի հետ չի քննարկել իր վերադարձի հնարավորությունը: Ե. Գայդարն ավելացրեց, որ քաղաքական ներկա իրավիճակում ինքը կառավարության մեջ մտնելու հնարավորություն չի տեսնում: Նա նշեց, որ բարեփոխումների հետեւողական կողմնակիցներ է համարում կաբինետի լոկ մի քանի անդամների, այդ թվում փոխվարչապետներ Անատոլի Չուբայսին եւ Բորիս Ֆյոդորովին: ԻՖ

Մշակույթ

Բրամսը 160 տարեկան է

Երեւանի ավելի ու ավելի աշխուժացող երաժշտական կյանքին միացավ նաեւ համերգների ու բեմադրությունների իր շարքն առաջարկած մաեստրո Օհան Դուրյանը: Մայիսի 29-ին Երեւանի օպերայի դահլիճում կայացավ դրանցից առաջինը: Ծրագրում Բրամսի երկու սիմֆոնիաներն էին: Առաջինը (դո մինոր) եւ Երկրորդը (ռե մաժոր):

Ողջ շարքը պայմանականորեն նվիրված է Ա. Խաչատրյանի հոբելյանին (ավելորդ հայ վարպետի երաժշտությունից շարքին կցելու համար ոչինչ չի ծրագրված եւ առավել եւս ցավալի է, որ չեն ներկայացվի Խաչատրյանի բալետները. ահա մեր կորուստների եւ պատասխանատու անձանց վրիպումների գինը): Այդ շարքում Յոհաննես Բրամսի (1833-1897) սիմֆոնիաների կատարումն անմիջականորեն կապված է նրա 160-ամյակի հետ, որը լրացավ մայիսին: Երեւանում այս տարեթիվը մասամբ նշեցին Երեւանի կոնսերվատորիայի երիտասարդ երգիչները (նրանց համերգների մասին «Ազգը» 29.04 գրել է), իսկ այժմ ահա՝ Հայաստանի ռադիոյի ու հեռուստատեսության սիմֆոնիկ անսամբլը Օհան Դուրյանի ղեկավարությամբ:

Մեկ համերգում Բրամսի երկու սիմֆոնիաները կատարելը դժվար փորձություն է: Հարցը ոչ միայն կատարման տեխնիկական խնդիրների մեջ է, այլ հոգեբանական հատուկ լարման, որ կրում են Բրամսի սիմֆոնիաները: Նման լարվածության պատճառներից մեկն էլ այն է, որ Բրամսի երաժշտությունը զուրկ է միանշանակությունից: Նա բազմակողմ է պատմական եւ գեղագիտական այն ինքնարժեքայնով, որը կրում է ունկնդրին: Բրամսի երաժշտության նման ինքնարժեքային ծավալը հավանաբար նպաստել է նրա ընտրյալ դիրքին երաժշտության մեջ. կոմպոզիտորը գերմանական երաժշտության համար պահպանել է ժառանգականություն եւ զարգացում:

Այս տեսանկյունից է գնահատվում նաեւ Օ. Դուրյանի Բրամսին՝ նրա սիրելի հեղինակներից մեկին, գերմանական եռանդի ու մտածողության խորհրդանիշին դիմելը: Հասուն տարիքում Բրամսի ստեղծած այդ գործերում փիլիսոփայական բարդ աշխարհն անսահման շատ է համապատասխանում մաեստրո Դուրյանի երաժշտական ներկա վիճակին: Դիրիժորը Բրամսին ներկայացրել է հենց որպես էպիկական պլանի մտածողի, որի երաժշտական խոսքն անշտապ է, բանական, կշռադատված: Այդ կապակցությամբ Առաջին սիմֆոնիայի կոնցեպցիան, որտեղ մտածողական ողջ ընթացքը ծավալված է հիմնալի գերմանական տրակտների նման ռոմանտիկական հանկարծակի բռնկումներով ու արտահայտման զգացողական անմիջականությամբ (հիշենք, օրինակ, Է. Կանտի խոսքերը մարդու մեջ մանկական ընկալման պարզունակության պահպանման նշանակության մասին), Դուրյանին բացահայտ արտառոց էր:

Առաջին սիմֆոնիայի մեկնաբանման դժվարությունները կապված են ոչ միայն եզրամասերի ծավալվածության (այստեղ Բրամսը սերունդներին, մասնավորապես Մալերին, առաջարկել է սիմֆոնիկ շարքի ապագա մոդելը), այլեւ մասերի միջեւ ավանդական ներքին տրամաբանության բացակայության հետ: Սիմֆոնիա գրելու երկար ժամանակով բացառվող այս փաստը դիրիժորը հաղթահարեց առաջին-երկրորդ եւ երրորդ-չորրորդ մասերի միջեւ բեմական կամրջի քննդծման միջոցով, ինչպես նաեւ էպիկական-փիլիսոփայական ուղղվածություն ընդհանրությունների շնորհիվ: Լիովին խորասուզված երաժշտության մեջ, ամբողջովին հրաժարվելով շարժումների արտաքին տպավորությունից, այդուհանդերձ, դիրիժորը եռանդուն ազդում էր մի տարի առաջ խմբված կոլեկտիվի նկարագրի վրա: Դուրյան-դիրիժորը եւ Դուրյան-մանկավարժը նվագախմբի հետ միածույլ ունկնդիրներին ներկայացրեց սիմֆոնիայի միջին մասերի մեղմ երգեցիկության ու եզրամասերի գունայնության պարբերական մրցույթի մեջ: Հենց եզրամասերն էլ դարձան նվագախմբի կատարողական նվաճումն այդ օրը եւ հասկանալի դրա հզորությունը կազմող ողջ խմբի կատարած վերջաբանը:

Անշուշտ, նվագախումբը Բրամսի Առաջին սիմֆոնիան կատարելուց հետո ամեն բան ասաց, որը ծանրության կենտրոն կար Բրամսի Երկրորդ սիմֆոնիայի կատարման ողջ ընթացքում: Այս սիմֆոնիան սովորաբար անվանվում է «հովվերգական»: Դուրյանի մեկնաբանությամբ այն ավելի շուտ դարձավ ճարտական, ճարտահայեցողական: Իհարկե, դա հովվերգությունից ամենեւին հեռու չէ, եւ այդուհանդերձ, կողմնորոշումն այլ է, քանի որ մաեստրոն զունազարդեց այն տարբեր երանգներով, այդ թվում եւ ողբերգական: Բացառությամբ ողջ երրորդ մասի ընթացքում պատշաճված հանդիսավոր տաղղունակությունից, մնացած մասերի պատկերավորությունն ավելի անկայուն, շարժուն էր: Սրա հետ կապված առավել ճկուն են դառնում առանձին գործիքների ու խմբերի միջեւ հարաբերությունները: Ինչպես եւ առաջին սիմֆոնիայի ընթերցման ժամանակ, բարձրության վրա էր նվագախմբի ջութակի խումբը: Ալտայինի եւ թավջութակայինի ինքնական նյութի վրա դեռեւս աշխատել է պետք: Իրեն լավ դրսեւորեց նաեւ փողային փայտե գործիքների խումբը սիմֆոնիայի երկրորդ եւ երրորդ մասերում:

Հայաստանի ռադիոյի եւ հեռուստատեսության սիմֆոնիկ նվագախումբը գտնվում է ստեղծագործական աճի շրջանում: Համերգը դա ակնառու կերպով ցույց տվեց եւ դրանով իսկ ուրախացրեց: Խրախուսելով ստեղծագործական աճը, նվագախմբի ղեկավար Օհան Դուրյանը դիմում է սիմֆոնիկ եւ վոկալ-սիմֆոնիկ գրականության կատարողականի տեսանկյունից դժվար գլուխգործոցների (նկատի ունեմ Ջ. Վերդիի «Ռեքվիեմը»), որը մեր չորացած կյանքի համար առավել լավ տարբերակն է: Բացի դրանից, գլուխգործոցը միշտ էլ նշանակում է արվեստի բարձր նշաձող, որն ապահովում է կատարելություն եւ առաջընթաց:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
երաժշտագետ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Խաղարկվում է 6 ուղեգիր

Շախմատիստի կենտրոնական տանը շարունակվում է շախմատի տղամարդկանց 1-ին խմբի առաջնությունը, որտեղ խաղարկվում է բարձրագույն խմբի 6 ուղեգիր: Մեր հանրապետության ուժեղագույնների հերթական ստուգատեսին մասնակցելու իրավունք ունեն ՀՀ նախորդ առաջնությունում առաջին չորս տեղ գրաված շախմատիստները՝ Արշակ Մինասյանը, Աշոտ Անաստասյանը, Զոհիկ Դանիելյանը, Նորայր Քալանթարյանը, ինչպես նաեւ Տիգրան Նալբանդյանը, որպես աշխարհի առաջնության միջփնջային մասնակից, եւ ցանկության դեպքում մեր մյուս գրոսմայստերները՝ Ռաֆայել Վահանյանը, Սմբատ Լպուտյանը, Վլադիմիր Հակոբյանն ու Արշակ Պետրոսյանը:

1-ին խմբի մրցաշարում պայքարը դուրս եկած 24 շախմատիստների թվում են նաեւ միջազգային վարպետ Էդուարդ Մնացականյանը, վարպետներ Արմեն Համբարձումյանը, Հրաչյա Թավադյանը, Մելիքսեթ Խաչիյանը, Տիգրան Գյոզալյանը:

5 տուրից հետո առաջատարները տիտղոսակիրներն են՝ Էդուարդ Մնացականյանը, Արմեն Համբարձումյանը, Հրաչյա Թավադյանը եւ Տիգրան Գյոզալյանը, որոնք 5 հնարավորից վաստակել են 3.5-ական միավոր: 4 հնարավորից 3-ական միավոր ունեն Մելիքսեթ Խաչիյանը, Վիգեն Միրումյանը եւ մոսկվացի Նարեկ Սեֆերյանը: ■

Պոլ Բեսոն. «Կիսաեզրափակիչ մտնելն ուտոպիա չէ»

Հունիսի 8-13-ը Իտալիայի Պերուջի քաղաքում տեղի կունենա բասկետբոլի կանանց Եվրոպայի 24-րդ առաջնությունը:

Մասնակիցների թվում կլինի նաեւ Ֆրանսիայի հավաքականը, որի հետ Թուլուզի միջազգային մրցաշարում հանդիպեց Հայաստանի ընտրանին եւ որին 1-ին կեսում հաղթեց 35-34 հաշվով, բայց հետո պահեստայինների կարճ նստարանի պատճառով զիջեց 69-88 հաշվով: Կանանց ֆրանսիական բասկետբոլը վերջին տարիներին, շնորհիվ այլ երկրներից հրավիրվածների, զգալի առաջընթաց է ապրել:

- Մենք Եվրոպայի առաջնությունում կարող ենք կիսաեզրափակիչի ուղեգիր ձեռք բերել: Դա ամենեւին ուտոպիա չէ, հայտարարեց Ֆրանսիայի հավաքականի մարզիչ Պոլ Բեսոնը: Մենք դեռ չգիտենք, համատեղ թիմ կներկայացնե՞ն Չեխիան ու Սլովակիան, ի՞նչ թիմով հանդես կգա Ռուսաստանի հավաքականը: Բոլոր դեպքերում, մենք պատրաստ ենք մրցաշարին եւ տրամադրված ենք լավատեսորեն:

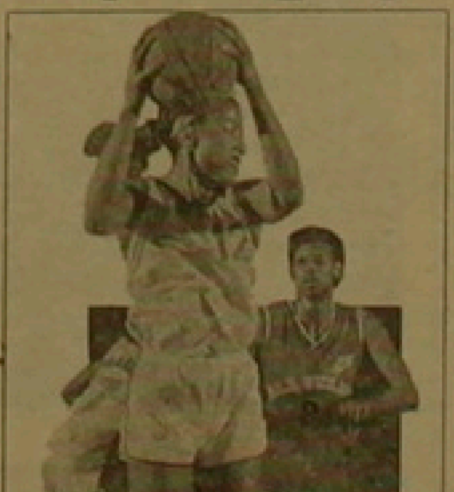

Այս նկարում Ֆրանսիայի հավաքականի վետերանն է 31-ամյա Պաուլինա Էկամբին: 185 սմ հասակ ունեցող բասկետբոլիստուհին, որը ժամանակին բասկետբոլի գեղեցկուհի է ճանաչվել, ինքնատիպ ոճի կրողուհի է: Նա 238 անգամ հանդես է եկել Ֆրանսիայի ազգային հավաքականի կազմում, նույն թվում նաեւ Հայաստանի հավաքականի դեմ Թուլուզում տեղի ունեցած միջազգային մրցաշարում:

Պաուլինային մեր աղջիկներն անձամբ ճանաչում էին վաղուց, դեռեւս Ռիգայում տեղի ունեցած միջազգային մրցաշարից, երբ «Հասմիկը» մրցեց Ֆրանսիայի հավաքականի հետ: Որպես հին ծանոթներ Պաուլինա Էկամբին եւ Անահիտ Հակոբյանը միասին լուսանկարվեցին Թուլուզում:

Ոչ միայն խաղահրապարակում, այլեւ ճաշկերույթների ժամանակ զգացվում էր, թե ինչպես են Ֆրանսիայի ազգային հավաքականի աղջիկները սիրում ու հարգում իրենց վետերանին եւ համախմբվում նրա շուրջը: ■

Աշխարհի առաջնության 24 մասնակիցներից 5-ը հայտնի են

1994 թ. ԱՄՆ-ում կայանալիք ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության 24 մասնակիցներից 5-ն արդեն հայտնի են: Դրանք են առաջնության կազմակերպիչ ԱՄՆ-ի, աշխարհի չեմպիոն Գերմանիայի, ինչպես նաեւ Հունաստանի, Մեքսիկայի եւ Ռուսաստանի հավաքականները:

Փաստորեն եվրոպական 5-րդ ընտրական խմբի մրցաշարը կարելի է ավարտված համարել, քանի որ մնացած հանդիպումներն այլեւս ոչ մի նշանակություն չունեն: Այստեղ ժամկետից շուտ 2 ուղեգրերին տիրեցին Հունաստանի եւ Ռուսաստանի հավաքականները: Ռուսաստանի ընտրանին Ռեյկյավիկում 1-1 հաշվով ավարտեց հանդիպումն Իսլանդիայի հավաքականի հետ:

Եվրոպական 1-ին ընտրական խմբում ընդգրկված Շոտլանդիայի հավաքականը 2 շաբաթվա ընթացքում 2 անգամ հաղթեց Էստոնիայի հավաքականին, այս անգամ սեփական հարկի տակ առավելության հասնելով 3-1 հաշվով: Շոտլանդացիները դեռ աշխարհի առաջնության եզրափակիչի ուղեգրին տիրելու հնարավորություններ են պահպանում:

2-րդ խմբում տեղի ունեցավ կենտրոնական հանդիպումներից մեկը: Նորվեգիայի հավաքականը նոր անակնկալ մատուցեց: Օսլոյում 2-0 հաշվով հաղթելով Անգլիայի հավաքականին, այս երկրի թիմը կրկին ստանձնեց միանձնյա առաջատարի դերը:

Նորվեգիայի հավաքականը 6 խաղում ոչ մի պարտություն չի կրել, հաղթել է նաեւ Հոլանդիայի հավաքականին եւ ոչ-ոքի է ավարտել Անգլիայի հավաքականի հետ «Ուեմբլիում» տեղի ունեցած հանդիպումը: Այնպես որ, նորվեգացիների հերթական հաջողությունը կարելի է օրինաչափ համարել: Թվում է, այս խմբում աշխարհի առաջնության եզրափակիչից կզրկվի ֆուտբոլային 2 գրանդներից Հոլանդիայի եւ Անգլիայի հավաքականներից որեւէ մեկը:

3-րդ խմբում տեղի ունեցավ 3 հանդիպում: Եվրոպայի չեմպիոն Դանիայի ընտրանին սեփական հարկի տակ 4-0 հաշվով հաղթեց Ալբանիայի հավաքականին: Իսպանացիները 2-0 հաշվով Վիլնյուսում կարեւոր հաղթանակ տարան Լիտվայի հավաքականի նկատմամբ, իսկ Լատվիայի հավաքականը Ռիգայում 1-2 հաշվով զիջեց Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականին: Այս խմբի առաջատարն է Իսպանիայի հավաքականը, որը 9 խաղից հետո վաստակել է 13 միավոր: Դանիացիները 8 խաղից հետո ունեն 12 միավոր եւ ընթանում են առանց պարտության:

4-րդ խմբի ընդգծված առաջատարն է Բելգիայի հավաքականը, որը 8 խաղից հետո վաստակել է 14 միավոր: Այս խմբում տեղի ունեցավ մեկ հանդիպում: Չեխիայի եւ Սլովակիայի միասնական հավաքականը հյուրընկալեց Ռումինիայի հավաքականին եւ հաղթեց 5-2 հաշվով: Այս խմբում 2-րդ ուղեգրին հավակնում են միանգամից 3 թիմ. Ռումինիայի (7 խաղ, 9 միավոր), Չեխո-Սլովակիայի (6 խաղ, 7 միավոր) եւ Ուելսի (6 խաղ, 7 միավոր) հավաքականները:

6-րդ խմբում ընդգրկված Շվեդիայի հավաքականը սեփական հարկի տակ 5-0 հաշվով հաղթեց Իսրայելի հավաքականին եւ միավորներով հավասարվեց առաջատարին՝ Ֆրանսիայի հավաքականին:

1-ին խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Շվեյցարիա	12	7	5	2	0	17-3
2. Իտալիա	10	7	4	2	1	15-6
3. Շոտլանդիա	8	7	3	2	2	10-9
4. Պորտուգալիա	6	5	2	2	1	8-4
5. Մալթա	3	8	1	1	6	3-17
6. Էստոնիա	1	6	0	1	5	1-15

2-րդ խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Նորվեգիա	11	6	5	1	0	20-3
2. Անգլիա	9	7	3	3	1	15-5
3. Հոլանդիա	8	6	3	2	1	17-8
4. Լեհաստան	8	5	3	2	0	7-2
5. Թուրքիա	4	8	2	0	6	9-17
6. Սան Մարինո	0	8	0	0	8	1-34

5-րդ խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Ռուսաստան	10	6	4	2	0	12-2
2. Հունաստան	10	6	4	2	0	6-1
3. Իսլանդիա	4	6	1	2	3	2-8
4. Հունգարիա	3	5	1	1	3	4-6
5. Լյուքսեմբուրգ	1	5	0	1	4	1-12

6-րդ խումբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Շվեդիա	10	6	5	0	1	13-3
2. Ֆրանսիա	10	6	5	0	1	11-4
3. Բուլղարիա	9	7	4	1	2	12-7
4. Ավստրիա	4	6	2	0	4	9-10
5. Ֆինլանդիա	2	5	1	0	4	4-9
6. Իսրայել	1	6	0	1	5	5-21

Բաժինը վարում է ՄՈՒՇԵՂ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Երևան

ԻՐԱՎԱՊԱՀ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՊԵՑԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

Խորհրդարանի երեկվա նիստում հանձնաժողովների և գործկոմի կառուցվածքին վերաբերող հարցերի քննարկումներից հետո պատգամավորների առաջ ելույթներ ունենալու հնարավորություն ստացան Երևանի իրավապահ մարմինները։ Երևանի ներքին գործերի վարչության պետի տեղակալ գնդապետ Վարդան Վարդանյանի ելույթից հայտնի դարձավ, որ ընդամենը 10-12 օր է, ինչ մայրաքաղաքի ՆԳ վարչության ամբողջ ղեկավար կազմը փոխվել է։ Նոր ղեկավարությունը և վարչության անձնակազմը հիմնական ուշադրությունը բևեռել են քաղաքի օպերատիվ իրավիճակի վրա, որն ինչպես պրն. Վարդանյանը նշեց, բավական լարված է և նկատվում է բոլոր տեսակի հանցագործությունների կտրուկ աճ։ Վարչության պետի տեղակալը տեղեկացրեց, որ հանցագործությունների աճը կանխելու նպատակով նախատեսվել են մի շարք միջոցառումներ։ Մասնավորապես, քանի որ բոլոր ծանր հանցագործությունները կատարվում են զենքի գործածությամբ, հիմնական աշխատանքը տարվում է ապօրինի զենք ու զինամթերքի հայտնաբերման ուղղությամբ։ Գրեթե բոլոր շրջաններում հայտնաբերվել են մեծ քանակությամբ զենք ու զինամթերք, ձերբակալվել են ծանր հանցագործություններում մեղադրվող անձինք։

Պատասխանելով պատգամավորների հարցին, պրն. Վարդանյանը փողոցներում երեկոյան, գիշերվա ժամերին հնչող կրակոցների մասին հավաստիացրեց, թե ամեն ինչ արվում է անոնք հաստատելու համար։ (Թեև առայժմ այդ «ամեն ինչը» գրեթե չի երևում)։ Հարց բարձրացվեց նաև քաղաքային տեսչությունների մասին, որոնք վերացվել են, իսկ փոխարենը ոչինչ չի ստեղծվել։ Վարչության պետի տեղակալը հայտնեց, որ նախարարությունում դեռևս քննարկվում է համապատասխան օղակ ստեղծելու հարցը։

Երևանի դատախազ Միքայել Բադիրյանն իր ելույթում նշեց, որ աճում է մարդու կյանքի դեմ բռնության, ահաբեկչության միջոցով կատարված հանցագործությունների թիվը։ Դրան զուգահեռ վատանում է հանցագործությունների բացահայտման վիճակը՝ անձի դեմ կատարված հանցագործություններից բացահայտվում է յուրաքանչյուր 4-րդը, սպանությունները բացահայտվում են կիսով չափ։

Միևնույն ժամանակ դատախազը նշեց, որ իրենց ունեցած նույն հնարավորություններով 3 անգամ ավելի շատ բացահայտումներ են անում, քան 81-82 թթ.։

Ամենափիչ հաջողությունները ավտոմեքենաների գողությունների բացահայտման ասպարեզում են՝ 4-7 տոկոս բացահայտում։

Պետական սեփականության հափշտակությունների բացահայտման հարցը ևս բարվոք վիճակում չէ։ Այստեղ կատարված հափշտակումներն ավելի շատ են, քան հայտնաբերվածները։

Դատախազն անդրադարձավ նաև Խորհրդարանի նախագահ Համբարձում Գալստյանի հետ կապված գործին։ Նա նշեց, որ նախկին նախագահին բռնության կատարել է հանցավոր արարք վիրավորելով խորհրդին և նրա նախագահին։ Դատախազությունը միջնորդություն է ներկայացրել խորհրդին, թույլտվություն խնդրելով պատասխանատվության ենթարկել նրան։ Թույլտվություն ստանալուց հետո հարցը վերջնական արդյունքի կհասնի։

Գ. Ն.

Հայտարարություն

Հունիսի 5-ին, շաբաթ և կիրակի օրերին, Խորհրդային շրջանում, Հ. Անանյան փողոց, «Մոդուս» հյուրանոց և Ավան Առինջ տանող ճանապարհների խաչմերուկի մոտ գործելու է տոնավաճառ։

Տոնավաճառ կարելի է գնալ թիվ 17 տրոլեյբուսով, թիվ 38, 61, 71 ավտոբուսներով։

Կարող եք զանգահարել 24.66.44, 24.54.41, 24.22.52։

Թբիլիսի

Ծերեթելին պահանջում է Շևարդնաձեի հրաժարականը

Վրաստանի ազգային անկախության կուսակցության ղեկավար Իրակլի Ծերեթելին, որը ներկայացնում է հանրապետության խորհրդարանի առավել արմատական թևը, հինգշաբթի օրը պատգամավորներին հարց առաջադրեց պետության ղեկավար Էդուարդ Շևարդնաձեի պաշտոնանկության մասին։ Իր Ծերեթելիի խոսքերով, Վրաստանում Շևարդնաձեի քաղաքականությունը լիակատար ձախողում է կրել, տանուլ է տրված Աբխազիայի պատերազմը, վաճառված են Սամաչաբլոն (Հարավային Օսիայի վրացական անվանումը), Մինգրելիան, Վրաստանի բնակչությունը քաղցած է»։ Պատգամավորը գտնում է, որ դա արվել է արհեստականորեն, «որպեսզի մարդիկ մտածեն ոչ թե անկախության, այլ մի կտոր հացի մասին»։ Այս ամենի համար Ծերեթելին մեղավոր է համարում Շևարդնաձեին։ Նա Վրաստանի ղեկավարին մեղադրեց նաև քաղաքական կուսակցություններին իրար դեմ լարելու համար։

«Քանի դեռ պետությունը գլխավորում է այդ մարդը, ասելով երջանկություն չի սա Վրաստանին։ Վրաստանի ազգային-ազատագրական շարժման միակ կարգախոսը պետք է դառնա Շևարդնաձեի հրաժարականը», վերջում ասաց Իրակլի Ծերեթելին։

Ինչպես Վրաստանի մայրաքաղաքից հաղորդում է ԻՖ-ի թղթակիցը, պատգամավորների մեծ մասը բացասաբար գնահատեց Ծերեթելիի ելույթը, իսկ ոմանք նրան անվանեցին սադրիչ։

Էդուարդ Շևարդնաձեն ներկայումս պաշտոնական այցով գտնվում է Չինաստանում։ Սպասվում է, որ նա Թբիլիսի կվերադառնա հունիսի 4-ին։

ԻՖ

Մոսկվա

Ռուսաստանի ԱԳՆ-ն մտահոգված է Գվատեմալայի «հեղաշրջումներից»

Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը «ափսոսանքով» արձանագրել է, որ Գվատեմալայում իրադարձությունների զարգացումը «հաստատում է համաշխարհային ընկերակցության վատթարագույն երկյուղները»։ Ինչպես նշվում է արտաքին քաղաքական գերատեսչության հայտարարության մեջ, որը հինգշաբթի օրը հանձնվեց ԻՖ-ին, նախագահ Խորխե Սերրանոյի կողմից արտակարգ միջոցների ձեռնարկումից հետո, որոնք բնութագրվեցին որպես սահմանադրական հեղաշրջում, այդ երկրում «իրականացվեց զինվորական հեղաշրջում, որի հետևանքով ինքը նախագահը հեռացվեց իշխանությունից։ «Մենք դեմ ենք այն բանին, որ սահմանադրական կարգի խախտման մի ձևին փոխարինի մյուսը», ընդգծել է Ռուսաստանի ԱԳՆ-ն։

Արտգործնախարարության կարծիքով, «պատահածի համար մեղքի զգալի բաժին ունի մեր կարծիքով անձամբ Գվատեմալայի նախագահը, որը բավական ջանքեր գործադրեց ապստամբների հետ վարվող բանակցությունների ապաշրջափակման համար, իսկ այնուհետև ինքն էլ հարցականի տակ առավ այդ բոլոր նախաձեռնությունների հաջողությունը, բացահայտորեն խախտելով երկրի քաղաքական կյանքի ժողովրդավարական հիմքերը»։

Ինչպես նշվում է հայտարարության մեջ, Մոսկվան հույս ունի, որ «Գվատեմալայի իշխանությունները, ներառյալ զինված ուժերի հրամանատարությունը, անհրաժեշտ ամեն ինչ կանեն ամենասեղմ ժամկետներում ապահովելու երկրի վերադարձը ժողովրդավարական զարգացման ուղի, այն պայմանների ստեղծումը, որոնց դեպքում կնախընտրվեր քաղաքացիների քաղաքական ու սոցիալական իրավունքների կիրառումը»։ ԻՖ

Տաշքենդ

Կանխվել է ոսկու դուրսբերումը

Ուզբեկստանում քրեական գործ է հարուցվել Հայաստանի քաղաքացի Աշոտ Խաչատրյանի դեմ։ Տաշքենդի օդանավակայանում նրան կալանավորել են 3 կգ ընդհանուր քաշով ոսկու ձուլակտորներ Դելի տեղափոխելու փորձ կատարելիս։ Առգրավված թանկարժեք մետաղը գնահատվում է 30 միլիոն ռուբլի։

ԻՖ

Լուրերի հոսք

Գերմանիան նոր վարկեր կտա Ղրղզստանին

Գերմանիայի կառավարությունը մտադիր է այս տարի Ղրղզստանին լրացուցիչ 15 միլիոն մարկ հատկացնել տնտեսական բարեփոխումներին աջակցելու համար։ Այդ մասին մամուլի ասուլիսում հայտարարեց Բիշքեկում գտնվող ԳՖՀ կառավարական պատվիրակության ղեկավար պարոն Շրանգերը։ Նա նշեց, որ հարկավոր է նաև մշակել կոնկրետ նախագծեր, որոնց համար կօգտագործվեն գերմանական վարկերը։ Մամուլի ասուլիսի մասնակիցներից մեկը՝ Ղրղզստանի ֆինանսների նախարար Կամչիբեկ Շամիրովը նշեց, որ բանակցությունների ընթացքում համաձայնություն է ձեռք բերվել ԳՖՀ-ի տեխնիկական օգնության ձևերի վերաբերյալ, գիտական հետազոտություններին և ձեռնարկատիրությանն ու ֆերմերներին աջակցող հիմնադրամների ստեղծման շուրջը։ Գերմանիան Ղրղզստանի հետ հիմնականում կգործակցի գյուղմթերքների վերամշակման, էներգետիկայի, հեռահաղորդակցությունների և պաշտպանական ձեռնարկությունների փոխարկի բնագավառներում։

ԻՖ

Սեռական փոքրամասնությունների ղեկավարները Մոսկվայում

Չնայած միասեռամոլության համար պատասխանատվության վերացմանը, Ռուսաստանում սեռական փոքրամասնությունների հանդեպ վերաբերմունքը չի փոխվել, չորեքշաբթի օրը Մոսկվայում կայացած միասեռամոլների կազմակերպությունների ղեկավարների մամուլի ասուլիսում հայտարարեց «Ազատագրման միության» ղեկավար Եվգենյա Դեբրյանսկայան։ Նրա խոսքերով, Ռուսաստանում միասեռամոլների հանդեպ խտրականությունը «պետական քաղաքականություն է»։ Սեռական փոքրամասնությունների շարժումների ղեկավարները ընդհանուր առմամբ դրականորեն գնահատեցին Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի կողմից ՌԽՖՍՀ քրեական օրենսգրքի 121-րդ հոդվածի առաջին մասի վերացումը, որը վերաբերում է արվամոլությանը։ Մամուլի ասուլիսի մասնակիցների կարծիքով, այժմ միասեռամոլների շրջանում վեներական հիվանդությունների և սպիդի կանխումը զգալիորեն կդյուրացվի։ Միասեռամոլների կազմակերպությունների ներկայացուցիչները հայտարարեցին, որ իրենց կարևորագույն խնդիրը Ռուսաստանում 121-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն դատապարտվածների անհապաղ ազատումն է։

ԻՖ

Սպիդի համաճարակը կտարածվի

Սպիդով վարակվածների համաճարակն աշխարհում դեռևս կտարածվի 2 սերունդ, նույնիսկ եթե գիտնականներին հաջողվի առաջիկա մի քանի տարիների ընթացքում գտնել ազդու դեղամիջոց այդ հիվանդության դեմ, հայտարարեց առաջիկա երկուշաբթի Բեռլինում կայանալիք միջազգային գիտաժողովի նախագահը՝ դոկտ. Կարլ Օտտո Հաբերմեհլը։ Գերմանական վիրուսաբանության ինստիտուտի ղեկավարն ավելացրեց, թե համաճարակը դեռևս իր գագաթնակետին չի հասել։ Մեր կողմից ավելացնենք, թե աֆրիկյան և ասիական մի շարք երկրներից հետո սպիդի համաճարակն սկսել է արագորեն տարածվել միջինարևելյան երկրներում։ ■

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՏՈՄՍ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԻՆ

«ԱՐԻԱԹՈՒՐ»

ընկերությունը հրավիրում է թռիչքի

Երևան-Թեհրան

հունիսի 5-ի առավոտյան ժամը 5-ին

Խնդրում ենք լինել օդանավակայանում։

Հեռ. 53 78 33

«ԿԱՊՐՈԼԻՏ» ֆիրման և «ԲԻՈԿՈՆՎԵՐՍԻԱ» ասոցիացիան

Զովեժ ավանի պահեստից վաճառում են կենսահումուս։

Մեծածախ գնորդների համար սահմանված է 20 տոկոս զեղչ։

Վճարը ցանկացած ձևով

Հեռախոսներ՝ 27-81-91, 58-04-26, 58-54-27, 56-83-31։

«ԱՐՄԵՆԻԱ» ասոցիացիան

կազմակերպում է կոմերցիոն չվերթներ

ԵՐԵՎԱՆ-ՔԻՇՆԵՎ-ԵՐԵՎԱՆ

երթուղով

Կազմակերպում է նաև Բուլղարիա և Ռումինիա տուրիստական ուղևորներ

Գները շուկայականից 15% ցածր

Համաձայնություն ապահովվում է

Երևան, Անի հյուրանոց 306 սենյակ։ Հեռ. 52.92.57, 594.306։

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh® համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձևավորման և նկարազարդումների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԱԹՅԱՆ

ՀՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երևան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65։ Դասիչ 69149. Տպաքանակ 36 000. Պատվեր 1523 Ստորագրված է տպագրության՝ 3.6.1993

digitised by A.R.A.R.@